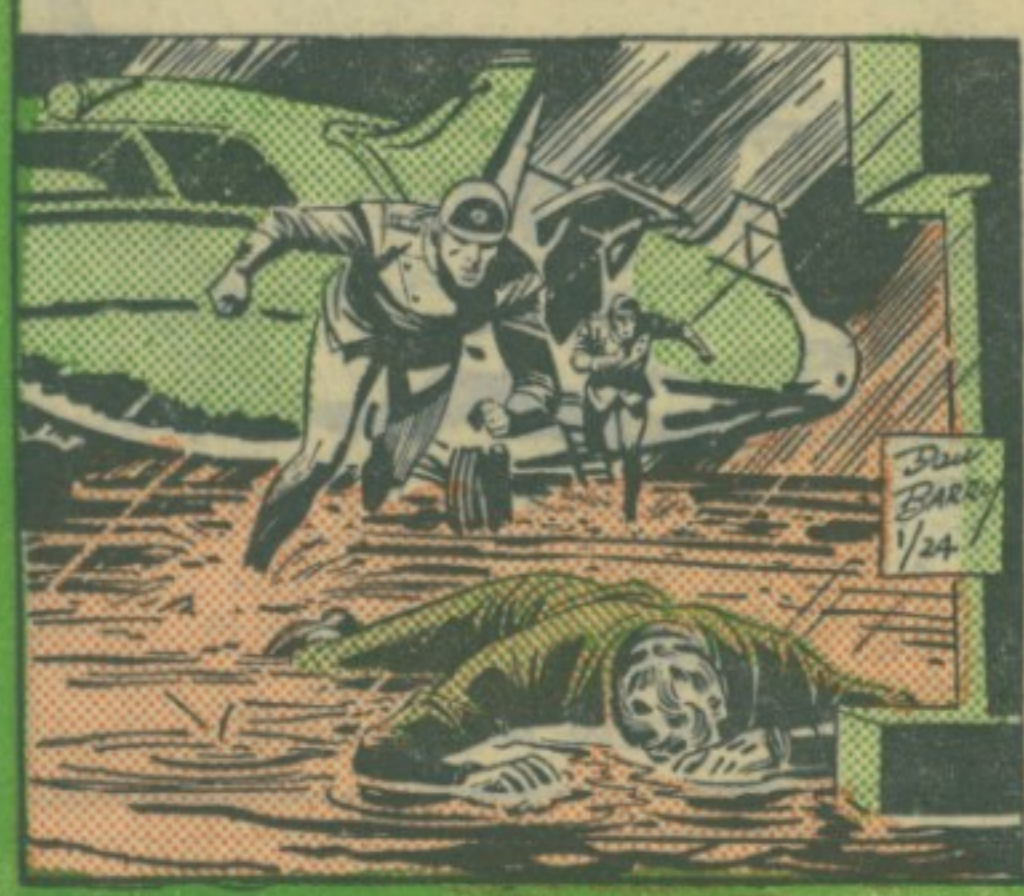

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXIII — Број 551
Субота, 21. јул 1962. год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

КРУНА ОД РОГОВА

Круна персијског цара Шахпура II (309-379) коју је носио 70 година, била је у ствари лобања једног овна, заједно са роговима, богато украшена драгим камењем. Шахпур је рођен као посмрче. Када је ње

гов отац Ормуз II умро, Шахпур још није био рођен. Да би се избегла међувлада и евентуалне борбе око престола, крунисан је Ормузов нерођени син, и то на тај начин што је круна положена на тело његове мајке.

БРОД КЊИГА

Године 1094. једна група турских најамних војника опустошила је велику библиотеку у Каиру. Најамници су том приликом понели 120.000 драгоценних рукописа које су затим оставили у пустињи у близини села Ебијара. Убрзо је пустињски песак покрио гомилу књига тако да се створио брдо високо око 25 метара. Овај брежуљак у пустињи назван Тел ел Котоб (Брег књига) служио је 800 година као нека врста путоказа, све док се књиге под песком нису распа-ле и ветрови их разнели на све четири стране света.

РЕАЛИСТИЧКА УМЕТНОСТ

Филип Хакерт, немачки сликар пејзажа, коме је руски двор поверио да наслика сцене из руско-турског рата, успео је да убеди адмирала Алексеја Орлова да за-

пали један велики ратни брод наоружан са 74 топа. Хакерт је тврдио да је то неопходно за његову инспирацију.

У ОВОМ БРОЈУ: Први вештеринари у Србији. СОС над Пацификом. У часи Русоа. Борбене вештине Јајана. Сирано није из Гаскоње. Човек из међаљона. Анејдоше. Хумор

ЖИРАФА — ХИПЕРТОНИЧАР

Жирафа је — свима је добро познато — највиша животиња на свету. Када је измерен раст овог становника афричких савана, показало се да он достиже шест метара од чега је, отприлике, једна трећина врат.

Оваква својствена грађа тела изазива велико интересовање физиолога. Ствар је у томе што жирафа има веома висок крвни притисак. Једино благодарећи томе њен мозак се снабдева довољном количином крви.

Да би се савладала сила земљине привлачне снаге на тако дугачком путу, потребан је знатан притисак. Мерења су показала да у тренутку стезања срца тај притисак достиже код жирафе 350 милиметара живиног стуба.

Другим речима жирафа је „ходајући модел“ болести високог крвног притиска и лекари могу да изучавају особине те болести у природним условима не изазивајући је код лабораторијских животиња. Толико висок крвни притисак

какав има жирафа не би поделила ни једна друга животиња.

Замислите да је жирафа спустила главу да би се, на пример, напилa воде. Крвни судови у мозгу морали би просто да попрскају под страховитим притиском крви. Али, то се не догађа.

Напивши се, жирафа се исправља. Притом њена глава описује полукруг с радијусом већим од два метра. Високом притиску крви придружује се још и деловање центрифугалне силе. Под таквим напонам крви жирафа би морала да у најмању руку изгуби свест. Али, ни то се не догађа.

После многих опита и анатомских испитивања кардиолози су решили загонетку. Пре но што стигне до мозга, артерија која главу снабдева крвљу рачва се на велики број све тањих крвних судова. Уливајући се у мозак не моћним током, већ стотинама сибушних рукаваца, крв тече под мањим притиском.

Ове године се слави 250-годишњица рођења филозофа и писца Жан Жак Русоа који је још у своје време позивао људе да природу узимају као мерил свега и који је швајцарске планине хвалио као идеалне за туризам. Он је такође оснивач швајцарског туризма и зато му сада Швајцарци одају захвалност.

Поштанска кочија која се пре сто година клатила „симплонским“ друмом узета је сада из ПТТ музеја у Берну, да би се појавила на друмовима Француске и објавила почетак Русоове године. Еди Константин је дошао ради тога у павиљон Д'Арменонвил у Булоњској шуми и обукао се у униформу коњичког капетана из 18. века. Ту се налазио и швајцарски посланик у Паризу Агостино Солдати. Градско поглаварство и полицијска префектура послали су своје изасланике а маса света, међу којом се налазило много фотографа и новинара, тискало се око кочије која је са својим смејим фрајбершким коњима стајала испод расцветалих кестенова.

Постиљони, иначе обични грађани из Гринделвалда и Венгена у Швајцарској, сада су били обучени у историјске униформе.

Кочија је имала да крене из Париза до Нојенштата на Билерзеу и да се тамо састане са других пет швајцарских поштанских кочија из разних градова Европе. Швајцарска туристичка централа обележила је овај поход под паролом „назад ка природи — напред ка културном путовању“.

Достојанствена кочија уз веселу звуку прапораца прошла је преко широког Шанзелизеа. Крв је био спуштен а у колима су седели Жан Жак Русо и мадам Уоренс које су „играли“ француски позоришни глумци. Кочију су пратили коњаници у униформама из 18. века а моторизована полиција крчила је овој кавалкади пут кроз масу света и бујицу саобраћаја. Парижани су све ово зачуђено гледали као да је васкрсла

У ЧАСТ РУСОА

ПОШТАНСКА КОЧИЈА ПРОЛАЗИ КРОЗ ЦВЕТНЕ ЛИВАДЕ ВИСОРАВИ КОД ЛАНГРА

историја. Иза Пти Палеа глумци су се опростили од ескорте.

Први циљ кочије је био Прованс, град на старом путу Париз—Базел који се некад убрајао у најчуваеније градове Француске. Предвече

се на хоризонту појавио средњевековни град са својим тврђама, зидинама и црквама.

Кочија, у којој су седели један француски и један швајцарски новинар весело је прошла кроз град а остали

новинари, телевизијски и радио-репортери пратили су је у аутомобилима. У већини је већ био спреман шампањак а градоначелник је први подигао чашу у част Жан Жак Русоа и ове старе поштанске кочије, симбола мира.

Нов метод конзервисања млека

Захваљујући вишегодишњим напорима шведских научника обезбеђено је такво стерилисање млека да се оно може одржати више недеља и на тропској клими. Експерименти су показали да и мале количине млека могу остати свеже и на највећој врућини пуне четири недеље без фрижидера а да притом оно не промени боју, мирис, укус и хранљивост.

Нови начин стерилизације се већ примењује у низу земаља а монопол има позната шведска фирма „Тетрадар“ која извози млеко у 45 различитих земаља. Да би се обезбедила пуна стерилност, млеко се најпре загреје на 140 степени а затим се нагло охлади. Научници су морали да пронађу и нов начин паковања јер полиетиленске врећице или кесе од папира нису до-

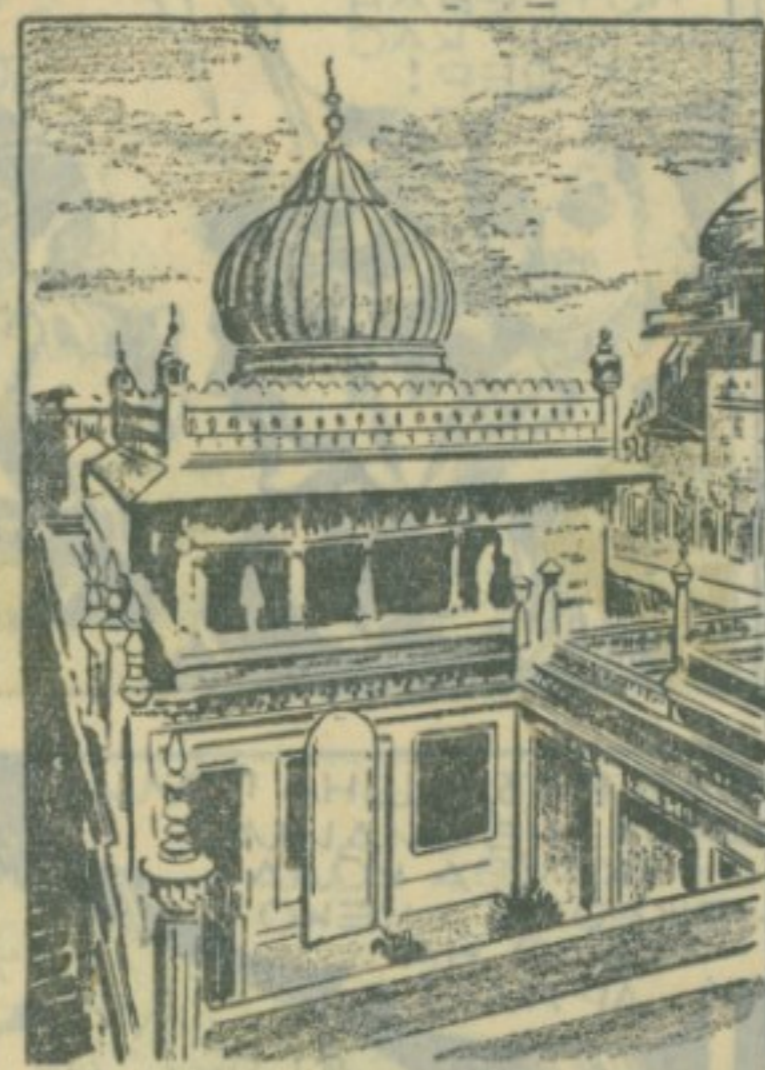
вољно хигијенске. Зато је произведена специјална врста папира који се најпре „окупа“ у водоник-супероксиду. Пре него што се кеса напуни млеком, њена унутрашњост се електричним путем загреје до 400 степени и тако одједном постиже идеална стерилност. Кесе пуне свежег млека пакују се у кутије у облику тетраедра.

Ripley's — Вероватли ишли не!

СПАСОНОСНИ ПОЉУБАЦ!

ВИЛИЈАМ ДАГЛАС ПРОГНАН ИЗ ШКОТСКЕ ПОСЛЕ ПОРАЗА ПРИСТАЛИЦА КРАЉА ЏЕМСА I, 1745, ВРАТИО СЕ У ЗЕМЉУ ПОСЛЕ 10 ГОДИНА ДА БИ СЕ ОЖЕНИО СВОЈОМ ВЕРЕНИЦОМ МАРГАРЕТ ХЕЈС У ТРЕНУТКУ КАД ЈЕ ЊЕН ПОГРЕБ КРЕТАО ОД КУКЕ. ДАЈУКИ ЈОЈ ОПРОШТАЈНИ ПОЉУБАЦ, ДАГЛАС ЈЕ ОДЕТИО ДА СЕ ЈОЈ УСНЕ ЈОШ ТОПЛЕ. МАРГАРЕТА ЈЕ ВРАКЕНА У ЖИВОТ, УДАЈА СЕ ЗА ДАГЛАСА И ЖИВЕЛА ЈОШ 51 ГОДИНУ. (ПИБЛЗ, ШКОТСКА, 1755)

ГРОБ ПСА

У САНДЕМАЊУ (ПАКИСТАН) ХОДОЧАШНИЦИ КОЈИ ДОБУ ДА СЕ ПОКЛОНЕ МОШТИМА СВЕЦА ХУСАЈНА НИКЕ ОБАВЕЗНИ СУ ДА ПРЕТХОДНО ОБИЈУ ГРОБ ЊЕГОВОГ ПСА!

Ф.П.Џ. ЧАДЛЗ

БИО ЈЕ ГОДИНАМА ПОРЕЗНИК НАДЗОРНИК ПРАТЕ КМЕТ И ПОЛОВИНА СТАНОВНИШТВА У ЕНГЛЕСКОМ НАСЕЉУ — ВУДХАУЗ. ВУДХАУЗ ЈЕ ИМАО САМО 2 СТАНОВНИКА — ЧАДЛАЗА И ЈЕДНУ ДЕВОЈКУ КОЈА СЕ УБРЗО УДАЈА ЗА ЊЕГА!

РЕКА С МЕРМЕРНИМ КОРИТОМ

РЕКА АЈТО НА ОСТРВУ КОРЗИЦИ ТЕЧЕ У ДУЖИНИ ОД 11 КИЛОМЕТАРА КРОЗ РУДНИК ВИСОКОКВАЛИТЕТНОГ МЕРМЕРА. НА ОВОМ МЕСТУ МЕРМЕР МОЖЕ ДА СЕ ВАДИ САМО ЛЕТИ, ЗА ВРЕМЕ НИСКОГ ВОДОСТАЈА.

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

БИКИНИ КУПАЦИ КОСТИМИ

ОТКРИВЕНИ СУ У ПРАЦА АМЕРИКА, НА СЦИЛИЈИ, У МОЗАКУ СТАРОМ 1600 ГОДИНА.

ДРВО КОЈЕ ИМА ПЕНЗИЈУ

О'БРАЈЕНОВ ХРАСТ У БОМОНУ У ТЕКСАСУ, ИМА СВОЈ СТАЛНИ ГОДИШЊИ ПРИХОД КОЈИ СЕ УПОТРЕЂУВА ЗА ЊЕГОВО ОДЉЖАВАЊЕ А КОЈИ МУ ЈЕ ТЕСТАМЕНТОМ ОДРЕДИО ЈЕДАН ГРАЂАНИН!

ДВОСТРУКА ЗАБУНА

Аутоматски алармни уређај обавестио је полицију у Ардмоу, у америчкој савезној држави Оклахоми, да су у једну гвожђарску радњу упали провалници. Полицајци су сместа појурили и затекли улазна врата разбијена у парампарчад. Када су опрезно ступили у радњу у суспрег су им изашла два јарца. Животиње су, очигледно, од својих ликова на стаклу улазних врата помислиле да су то два друга јарца, па су повијених рогова јурили на њих и — нашли се у радњи.

ГОДИНУ ДАНА ЗА ПРАЊЕ РУКУ

У току 40 година активног рада један хирург потрошио на прање руку пуну годину дана. Јер, пре сваке операције он мора десет минута да пере руке топло водом, сапуном и четком. Тако опране руке исперу се још и чистим алкохолом и тек онда оператор навлачи стерилизоване рукавице.

КАКОВ ОБЛИК ИМА ЕКВАТОР

Давно је већ познато да је Земља спљоштена на половима и нико више меридијане не сматра круговима. Али, какав облик има екватор?

Почетком прошле године астрофизичар Имре Исак израчунао је, ослањајући се на резултате посматрања вештачких земљиних сателита, да екватор има облик елипсе чија је једна оса 420 метара дужа од друге.

Вилијем Каула, који је проанализирао кретање совјетских и америчких спутника, сложио се с мишљењем да екватор има облик елипсе, али тврди да је Имре Исак за десет пута увеличао разлику у дужини оса.

Треће израчунавање извршио је јапански астрофизичар Јошикида Косаји и оно се поклапа са тврђењем Американаца Кауле.

Међутим, физичар Џејмс Њутон дошао је до резултата који је ближи резултату Имре Исака. Према његовом мишљењу разлика у дужини оса износи 305 метара. Дискусија се наставља.

БЕЗ ПОСАДЕ

Совјетски инжењери су конструисали аутоматске уређаје који омогућавају да комбаји ради сам, без комбајнера. Ови уређаји који се уграђују у аутоматске стругове раде на принципу копирних уређаја

и постављају се на делу комбајна у коме су справе за жетву. Одатле води транспортер за зрнџе. Копирни уређај преко сигнала одређује у коме правцу треба да се креће комбаји.

Мерење умора

Последњих година биологија и медицина готово су сасвим „прешле“ у трону егзактних наука. Оцене квалитета више не задовољавају ни биолози ни лекаре. Њима суднасна потребна сасвим тачна мерења и у низу случајева они до таквих гачних мера лако долазе. Тачно одређивање температуре, крвног притиска, оштрине вида и слушања представља више никакву тешкоћу. Али, постоје својства и стања организма која готово не подлежу мерењу. На пример — замор. Како њега измерити, каквим јединицама мере, према чему га оцењивати. А ипак је објективна оцена овог стања у многим случајевима веома важна.

Недавно је румунски научник доктор Карапанчеа пронашао једноставан и оригиналан начин мерења замора код човека, и то према електретинограму, то јест кривули биоелектричних потенцијала који настају у оку под утицајем светлости. Графичка слика замора добија се веома једноставно: једна електрода апарата се постави на око, а друга уз образ или ухо и на екрану осцилографа појављује се кривуља промене потенцијала. Та кривуља може да се фиксира на филму или плочи. Доктор Карапанчеа је утврдио да се замореност организма одражава на облик кривуље. Користећи овај метод могућно је одредити замореност једног човека независно од његовог личног одсећаја. Јер, у зависности од свог карактера и других околности човек може или да не приметити замор или да га прецени.

ХОТЕЛ ЗА ЦВЕЋЕ

Љубитељи цвећа из Ниурберга моћи ће убудуће слободно да крену на путовање или годишњи одмор не бринући за своје собно цвеће. Наме, једна њихова предузимљива суграђанка дошла је на оригиналну идеју да отвори хотел за цвеће — вероватно први у Европи. Уз непретерано високу награду, она преузима на чување цвеће уз гаранцију да ће га стручно неговати и вратити својственицима „здрово и свежо“.

Аутоматски спасилац

У Сједињеним Државама је конструисан аутоматски прекидач за моторна возила. У случају какве несреће, ако се у колима појаве прегревање или се кола претерано нагну, овај прекидач ступа у дејство: аутоматски зауставља мотор и прекида вод са електричном енергијом спречавајући пожар.

Оди Марфи, аутор књиге „До пакла и натраг“ и глумац који у истоименом филму игра самога себе, познат је у Америци као војник са највише ратних одликовања

ЧОВЕК ИЗА МЕДАЉА

ПОРУЧНИК ОДИ МАРФИ

ДВЕ СЦЕНЕ ИЗ ФИЛМА „ДО ПАКЛА И НАТРАГ“

МАРФИ У ФИЛМУ „ПРВА ЗНАЧКА ХРАВОСТИ“

Једног летњег поподнева 1945. године на почасној трибини у Петој авенији у Њујорку, крај неког генерала начиканог медаљама и одликовањима, стајао је у ставу мирно омален младић округла пегави лица и таласасте кестењасте косе.

Младић, који је носио ознаке првог поручника, имао је много више одликовања од генерала — четири реда орденских трака, читаву колекцију ратних звезда, 24 медаље и, као круну свега, Медаљу части — највише америчко ратно одликовање. Да кажемо и име малог, пегавог поручника: Оди Марфи.

— Куде намеравате да одете сада, Марфи, кад је рат завршен? — упитао га је генерал.

— Кући, генерале. Где би иначе човек могао да оде.

И Оди се вратио на родитељску фарму у Тексасу. Базао је по околини, ловио и пецао рибу, а онда је ауто-стопом кренуо према Холивуду. Стигао је у филмску престоницу са 11 долара у џепу и немајући појма шта би могао да ради. Није ни помишљао на глуму. Једноставно је желео да види Холивуд.

Спавао је у гимнастичкој дворани због пријатеља Тери Ханта, стручњака за мршављење, и у доколици писао о ономе што је доживео у рату.

Један мало познати новинар — пискарало исправљао му је и дотеривао рукопис осигуравши себи унапред знатан проценат од књиге — ако ову икад буде купио какав издавач.

Положај незапосленог ратног ветерана постајао је све тежи. Повремено би се запослио као статиста у неком филму, али му то није било довољно ни за голи живот. Оно што је писао није га задовољавало.

— У двадесет шестој години био сам млад и у свему сам претеривао. Мада сам се трудио да говорим чисту истину, оно што бих написао испадало је некако претерано.

Заправо, нисам налазио речи да искажем оно што сам толико дубоко преживљавао оних ратних дана — каже он.

Његова књига „До пакла и натраг“ — мелодраматичан наслов због кога се Оди и данас каје и помало стиди — постала је преко ноћ бест-селер и донела му 40.000 долара.

Седам година касније у планинама Јакиме, у савезној држави Вашингтон, Оди — иако незванично режисер — руководи снимањем филма за који је сценарио написан према његовој књизи и у коме он игра главну улогу — самог себе.

За време тих седам година он се полако и мучно пео степеницама своје филмске каријере — од статисте и безначајних улога малолетних преступника до улоге у којој је морао да пред камером поново оживи потресне догађаје из времена рата у којима је лично учествовао. Читаво време снимања филма Марфи је имао утисак да се све то, мада верно поновљено, догодило веома давно, некоме ко је сличан њему али ипак није Оди Марфи.

Оди Леон Марфи родио се 20. јуна 1925. године на једној фарми памука у Тексасу, из које су његов отац Емет и мајка Цозефина једва извлачили толико да скрпе крај крајем. Имали су 11 деце од којих је двоје умрло пре завршене четврте године. Остала деца морала су да помажу родитељима. Одијева дужност била је да лови зечева и опосуме — једино месо које се појављивало на њиховој трпези. Из невоље је постао одличан стрелац.

Отац је напустио породицу, а мајка је умрла 1941. године. Породица се распала: троје најмлађе деце обрело се у сиротишту, старији су се запослили на разним странама и пожелени се, а Оди се прихватио сваког посла који би могао да нађе: био је најамни пољопривредни радник, шергт у бакалници, помоћник на бензинским станицама.

У војску је ступио 1942. године и 9 месеци касније његова чета послата је преко океана, у Казабланку. Јула 1943. учествовао је у савезничком искрцавању на Сицилији, борио се приликом заузимања првих упоришта у Италији, тукао се дуж „италијанске чизме“ све до Анџија. Одатле је његова чета кренула за Рим да би после свега седам дана одмора учествовала у искрцавању у Јужној Француској. Кроз Француску је прошао идући из једне борбе у другу јер су Немци пружали огорчен отпор — ту је и добио Медаљу части — да би се, најзад, нашао у Аустрији.

Од читаве чете која је бројала 235 људи до Аустрије су стигли само Оди и један наредник. Свега њих неколико били су прекомандовани у друге јединице — сви остали убијени или избачени из строја као тешки инвалиди. Оди је био три пута рањен и добио чин поручника.

Један немачки снајпер који га је прострелио кроз кук убио је његовог најбољег пријатеља. Оди је лично осветио пријатеља пре но што се повукао из првих редова. Због тог одлагања његова рана је постала гангренозна.

Марфи је пристао на снимање филма „До пакла и натраг“ на захтев војске.

— Учинио сам то јер војсци много дугујем. Морам да признам да волим ту проклету војску. Она ми је годинама била отац, мајка и браћа. Учинила је од мене нешто, дала ми осећање самопоштовања.

Пре но што је продао право за снимање филма по његовој књизи, Марфи је поставио одређене услове.

Филм је морао да буде аутентичан. То није смела да буде прича о њему, већ о његовој јединици — чети Б, 15. пешачке регименте Треће дивизије. У филму се не сме помнути Оди Марфи као носилац Медаље части. Продуцент је желео да на филму покаже бар један део сваке ратне акције у којима је Оди добио своје 24 медаље. Он је одбио да се те акције повежу з његовим ратним одликовањима.

Његов став је овакав: — Осећам као да су ми онп, моји ратни другови, дали своја одликовања да их просто чувам уместо њих.

Оди се огорчено борио с режисером и продуцентом гого-

во око сваке сцене желећи да сачува њихову достојанственост. И увек је било по његовом. Један од најжешћих сукоба избио је око епизоде која се односила на једног Пољака и једног Индијанца из чете Б. Пољак чак није био амерички грађанин. Он и Индијанац били су присни пријатељи и најбољи војници које је Оди икад видео.

Пољак је погинуо због једног малог примуса који је увек носио о појасу. Примус се често закачијао за грање и шибље кад би Пољак трчао у заклон. Једном се сасвим упетљао и Пољак је изгубио живот.

Пошто су Пољака сахрањили, неки војник је нашао његов примус. Дотрчао је осталима, узвикнувши:

— Гледајте, опет можемо да имамо топле кафе.

Индијанац му је отргаво примус из руке и склонио се у шуму. Оди је пошао за њим. Затекао је Индијанца како сахрањује примус и горко плаче.

Од Одија су захтевали да у филму, у тој сцени, каже Индијанцу:

— О кеј, поглавице, пусти!

Оди се разбеснео. То је било врећање успомене на један од најпотреснијих доживљаја у рату, кад он није могао да изусту ни речи јер се и сам борио са сузама.

У званичним подацима стоји да је поручник Оди Марфи убио 24 непријатељских војника. Али, он сам каже да се увек грозио убијања и једини пут је свесно пожелело да убија онда када је немачки снајпер убио његовог најприснијег пријатеља.

— То је било само изравнавање личног рачуна — каже он данас.

Његов данашњи став потврђује те његове речи. Мада је некад био страпан и одличан ловац, после рата није дигао пушку ни на једну животињу.

Глумац и бивши ратник Оди Марфи има највише одликовања у Сједињеним Америчким Државама. Већину је поделио деци својих рођака да се њима играју. Кад је и сам добио децу војска му је дала дупликате да би и његови синови имали чиме да се играју. Као доказ да их је заслужено добио, навешћемо у изводу наредбу о додељивању Медаље части поручнику Одију Марфију.

Место и датум: У близини Холцвира, Француска, 26. јануара 1946. Образложење: други поручник Марфи командовао је четом Б коју је напало 6 тенкова и таласи пешадије. Поручник Марфи наредно је својим људима да се повуку на припремљене положаје у шуми, а сам је остао на истуреном командном месту и наставио да телефоном издаје наређење артиљерији. Десно иза њега један наш противавионски самоходни топ добио је директан погодак и почео да гори. Његова посада се повукла у шуму.

Кад су се непријатељски тенкови сасвим прикучили његовом положају, попео се на запаљену самоходну која је могла сваког тренутка да експлодира и својом машинском пушком задржавао непријатеља. Био је сам и са три стране изложен немачкој ватри, али је његова убилачка ватра уништила неколико десетина Немаца и учинила да се њихова пешадија повуче. Изгубивши подршку пешадије повукли су се и непријатељски тенкови...

Био је рањен у ногу али је наставио сам да се бори све док му није нестало муниције. Тада се повукао до своје чете и одбивши лекарску помоћ организовао је противнапад који је примораво Немце да се повуку. Својим управљањем артиљеријском ватром изабацио је из строја много непријатеља. Он лично убио је том приликом 50 Немаца...

»ЧУВЕНИ ЛЕКАРИ«

— Египатска легенда —

Да би избегао свим магичама бог Сунце је брижљиво крио своје право име, јер име сваког човека је стечито његове снаге и врач који га познаје користи његову силу.

Због тога је Изис употребила лукавство: наместила је једну змију на пут којим је Сунце пролазило сваког дана. Змија уједе Сунце а Изис понуди своје услуге, али рече да је неспособна ма шта да учини ако не сазна име рањеника. Побеђено због болова Сунце признаде. Изис тако постаде исцелитељ тешких рањеника.

На свом мужу Озирису, добром богу, краљу Египта, она је приказала своје највеће чудо: када је Сет, брат Озирисов, хтео да завлада земљом уместо њега, он га уби, искомада његово тело и разбаца делове по свем Египту.

Изис пође по целој земљи тражећи остатке мужевљевог тела, сакупи их и помоћу Ануписа, бога-шакала, заштитника покојних, пренесе их у поље, где Озирис, оживљен, постаде краљ мртвих.

За време борбе која се водила између Озириса и Сета, Изис је морала да се сакрије у честару са својим сином Хорусом. Једног дана кад се вратила са прикупљеном храном затекла је сина без свести како гори у врућини. Позва одмах Сунце и убрзо се појави сунчева барка из које сиђе Тот, велики лекар богова и рече: „Ја сам Тот, вољен од Сунца, носач запевести Атуна, оца богова. Нека Хорус буде излечен због своје мајке Изис!“

И мали Хорус се одмах подиже и оздрави.

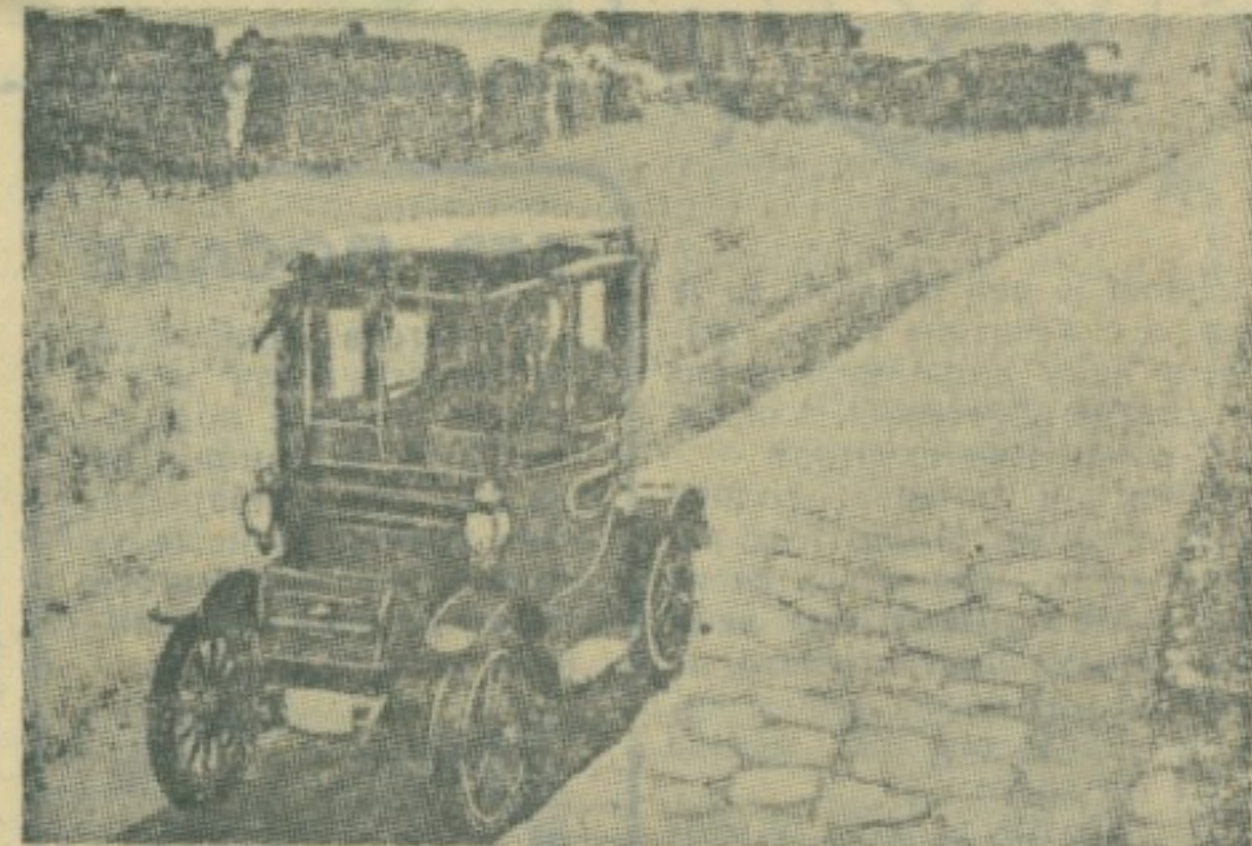
ЗМИЈА ЈЕ УЈЕЛА СУНЦЕ

ИЗИС ОЖИВЉАВА ОЗИРИСА

ТОТ СТИЖЕ СУНЧЕВОМ БАРКОМ

СУНЦЕМОБИЛ

Инжењери конструктори у многим земљама, а нарочито у Совјетском Савезу и Сједињеним Државама све чешће конструишу „сунцемобил“ — аутомобил који би покретачку снагу добијао од сунца.

Недавно се уликом Виа Апија у Риму проштеао овај аутомобил старомодног облика. То је „сунцемобил“. На његовом крову се налази плоча са

10.000 силиконских хелија које апсорбују енергију сунчевих зракова. Овако „ухватају“ енергија „лагерује се“ у батеријама уграђеним у аутомобилу помоћу које се покреће мотор.

Мишљења о сунцемобилу су подељена, али инжењери верују да ће он постати возило будућности у градовима.

МАЛЕ ЗАНИМАЉИВОСТИ

Први пут у историји археологије једно цело село, настало још у бронзано доба, откопано је близу Елапа у Холандији. Пронађено је осам житница и десет великих магацина. Зграде су биле дугачке од 20 до 40 метара а широке по 6.

Недавно је пуштена у продају плоча намењена онима који желе да учествују у старинском лову на коњима,

са хртовима и рогом за дозирање. Назив плоче је „А.Б.Ц. трубљење“.

Француска поред Италије има највећи број споменика у Европи. Према једном недавно извршеном попису у Француској је 9.700 заштитних споменика од којих су 500 власништво државе а остали појединих општина и по литичко-територијалних јединица.

Корпу од пластичне масе погодну да се у продавницама и пиљарницама држе намирнице направила је једна немачка хемијска творница. Корпа може да прими 70 килограма герета а сама је врло лака — свега 3,5 килограма.

У свету је настала мода анкетирања. У САД је анкетирано 8.000 ученика. На питање: „Које бисте стране земље желели да посетите?“ одговорили су овако — прво место је заузела Француска са 46% девојчица и 41% дечака. На друго место долази Швајцарска са 37% ученица и 28% ученика. Али даљи одговори се разилазе јер судеојчице на треће место ставиле Италију због романтике и серенада, а дечаци СССР због спутњика.

Сирано де Бержерак (Савиниен) француски писац, рођен је у Паризу (1619—1655). Његова дела су мешавина бурлеске и научних идеја. Писао је комедије, трагедије, песме о интерпланетарним и замишљеним путовањима.

Касније, 1897. године француски писац Едмон Ростан (1868—1918) написао је чувену херојску комедију у пет чинова, у стиховима „Сирано де Бержерак“.

Једно позориште у Паризу је недавно приказало комад који већ три века није извођен, чак ни за живота аутора. Тај комад носи наслов: „Агрипинина смрт“ а њен аутор је Сирано де Бержерак. Помислите одмах да је у питању нека гаскоњада. Али ћете се преварити — то је врло озбиљна трагедија...

Уосталом због чега би се Сирано и спуштао на гаскоњаде кад он и није био Гаскоњац као што га је приказао Едмон Ростан — мада је много дозвољено писцима — већ Парижанин.

Његов отац, Абел де Сирано, потиче из једне бретонске фамилије која је емигрирала на обале Сене и ту се задржала више од једног века. Његова мајка звала се Есперанса Беланже и била је такође Парижанка.

Сирано је одгајан у Мовиери, једном од посела свога оца. Провео је ту своје детињство, а студије је завршио у Паризу, у колеџу Пресл-Бове. Био је добар ученик, али већ тада кавгаџија, свађао се

Сирано
НИЈЕ
ИЗ
ГАСКОЊЕ

Славни јунак Ростанове херојске комедије био је родом Парижанин али је зато духом био прави Гаскоњац

са својим друговима који су се ругали његовом великом носу. Јер, ту је Ростан био у праву — он је имао велики нос, иако не баш толики и такав као у комедији — већ орловског изгледа.

У осамнаестој години Савиниен је почео да води мало раскалашан живот. Становао је у предграђу Сент-Жак, обилазио кабареа, коцкао се и дружио са сумњивим младима и девојкама. Једина веза са пријатним светом била је његова рођака Мадлен Робино удата Невизијет.

Према обичајима оног времена ова дама је имала свој салон у коме су се окупљали људи од духа. Сирано је ту имао прилику да прима савете како у погледу свог даљег рада тако и у понашању. Да би се направио сличан њима он одбацује своје право име и презиме и узима звучније — Херкул-Александар од Бержерака. Отада је он почео да се прави већи Гаскоњац и од правих а када је отац престао да му даје издржавање он ступа у војску. И наравно — у коју чега ако не у гаскоњску, под командом М. Карбона де Кастелжалука.

Савиниен се понаша поштено, као прави Гаскоњац. Рањен је први пут у Шампањи и враћа се на лечење. У

Паризу се одриче славе оружја ради славе поезије. Новово посећује кабареа и коцкарнице. У једној проналази неку служавку по имену Александрија и у њу се заљубљује. То је била једина његова љубав за коју се зна.

А његова рођака Мадлена де Невизијет? Као удовица она се повукла у манастир у улици Сент-Антоан и Савиниен није ни покушавао да је нађе. Али је зато она дошла јула 1655. године да се нагне над његову постељу кад је он, смртно рањен у току једног пожара, лежао у агонији неколико дана.

Шта би се још могло рећи а да се не потврди легенда? Али зашто њу исправљати? Сирано, Парижанин из Париза, неће зато бити мање Гаскоњац — он ће нас увек подсећати на драму пуну духа због које смо захвални Едмону Ростану.

ЗБОГ НОСА

Јапан је земља са највише института за улепшавање мушкарца. Да би се допали женама Јапанци најчешће желе да дотерају свој нос. За разлику од Европљана који чешће скраћују предурну, Јапанци по правилу продужују своје кратке и спљоштене носе.

Операција стаје само десет долара и врши се серијски. Други Јапанци одстрањују боре и наслаг масног ткива са капака и испод очију.

Жене у Јапану знатно ређе похађају институте за лепоту од мушкарца.

WALT DISNEY

ПИЛОТ ЗА МЕСЕЦ

У НА ИЗГЛЕД СПОКОЈНОМ ГРАДУ НАСТАЛА ЈЕ ЛУДА ТРКА ЗА „НАЈВАЖНИЈИМ ЧОВЕКОМ ДАНА“.

ТО ЈЕ ТАЛБОТ!

ЗАДРЖАВАЈТЕ ГА НА ТЕЛЕФОНУ ДОК НЕ УТВЕРДИМО ОДАКЛЕ ГОВОРИ!

ТЕЛЕФОНСКОЈ ГОВОРНИЦИ НА РИВАРСКОМ ДОКУ...

ЗАПАМТИТЕ. МОРАТЕ ГА НАГОВОРИТИ ДА ИСПРОБА ФОРМУЛУ!

ЈА... ПОКУШАЈУ!

КАПЕТА НЕ ТАЛБОТЕ, ГДЕ СТЕ?

ОВАЈ... ОВДЕ САМ... И ДОКИ ЋУ ЧИМ МИ ОБЕКАТЕ...

ОБЕКАМ?

ДА, ГОСПОДИНЕ... КАД МИ ОБЕКАТЕ ДА ИСПРОБАМО ФОРМУЛУ ЗА ЗАШТИТНИ ОМОТАЧ РАКЕТИ! ИМАТЕ ЛИ ОЛОВКУ?

ТАЛБОТЕ, ПРЕД ГУ ВАС ВОЈНОМ СУДУ АКО...

НЕ ПРЕКИДАЈТЕ ГА! ЗАДРЖАВАЈТЕ ГА НА ТЕЛЕФОНУ... ОТКРИЛИ СМО ДА ЈЕ НЕГДЕ НА РИВАРСКОМ ДОКУ!

У РЕДУ, ТАЛБОТЕ! ДИКТИРАЈТЕ ФОРМУЛУ... ОБЕКАВАМ ДА ЋУ ЈЕ ИСПРОБАТИ!

ЕВО ПИШИТЕ...

...БЕРИЛИЈУМ И ЦЕЗИЈУМ...

...БЕРИЛИЈУМ И ЦЕЗИЈУМ... ДОБРО НАСТАВИТЕ...

ДОК ЈЕ АСТРОНАУТ ДИКТИРАО ФОРМУЛУ, ПОЛИЦИЈА И СНАГЕ БЕЗБЕДНОСТИ ПРИБЛИЖАВАЈУ СЕ...

ИСКЛУЧИТЕ СИРЕНЕ! СКРЕНИТЕ НА СРЕДЊИ ДОК!

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО МИНУТА...

ХЕЈ! ШТА ЈЕ ОВО САД?

ТАКО ЈЕ ГОСПОДИНЕ...

НАСТАВИТЕ СЕ

Зрна знања ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

Не потцењуј никад снагу и способност свога противника.

Ако позајмиш некоме мало новца — имаш дужника, а ако позајмиш много — стичеш непријатеља.

Бити практичан у животу значи узети све озбиљно, али не и трагично.

Кад човек не успе у животу, онда обично каже да није имао среће, а никад неће да призна своју неспособност и леност.

Тешко је допасти се свакome.

Нада није увек добар водич, али је зато пријатно бити у друштву с њом.

Гледај испред себе, али не заборави да погледаш и иза себе.

Једна варијанта коју човек занемари може да изазове велик пожар.

Мржња разара куће и државу.

Пријатељство престаје ако пријатељ од пријатеља затражи лошу услугу.

Велик је знак пријатељства бити раван и нижем од себе.

Права куга за пријатељство су новац и слава.

Извор пријатељства је љубав, а не корист и страх.

У старости није богат ни онај чији су подруми пуни злата.

Човека више увреди оно што се о њему рђаво каже, него зло које му се учини.

Тврди пазар чак иако ништа ниси продао (америчка).

Не извлачи се масло из хупа укрупњеним прстом (индијска).

Једном ухваћен соко више се не копрца (из племена Бербера).

Свако задовољство доноси труд на својим леђима (немачка).

Тек кад чесма пресуши види се колико је вредела (са Хаитија).

Ништа се гако не укисели као млеко (енглеска).

Кад се пуца из златног топа правда губи своју снагу (италијанска).

Ни један баштован на свету нема мемоаре руже (француска).

Бриге у младости су као руже и поморанџини цветови; а у старости као ране по леђима (из племена Бербера).

Онај ко плаћа музику поручује шта да се свира (енглеска).

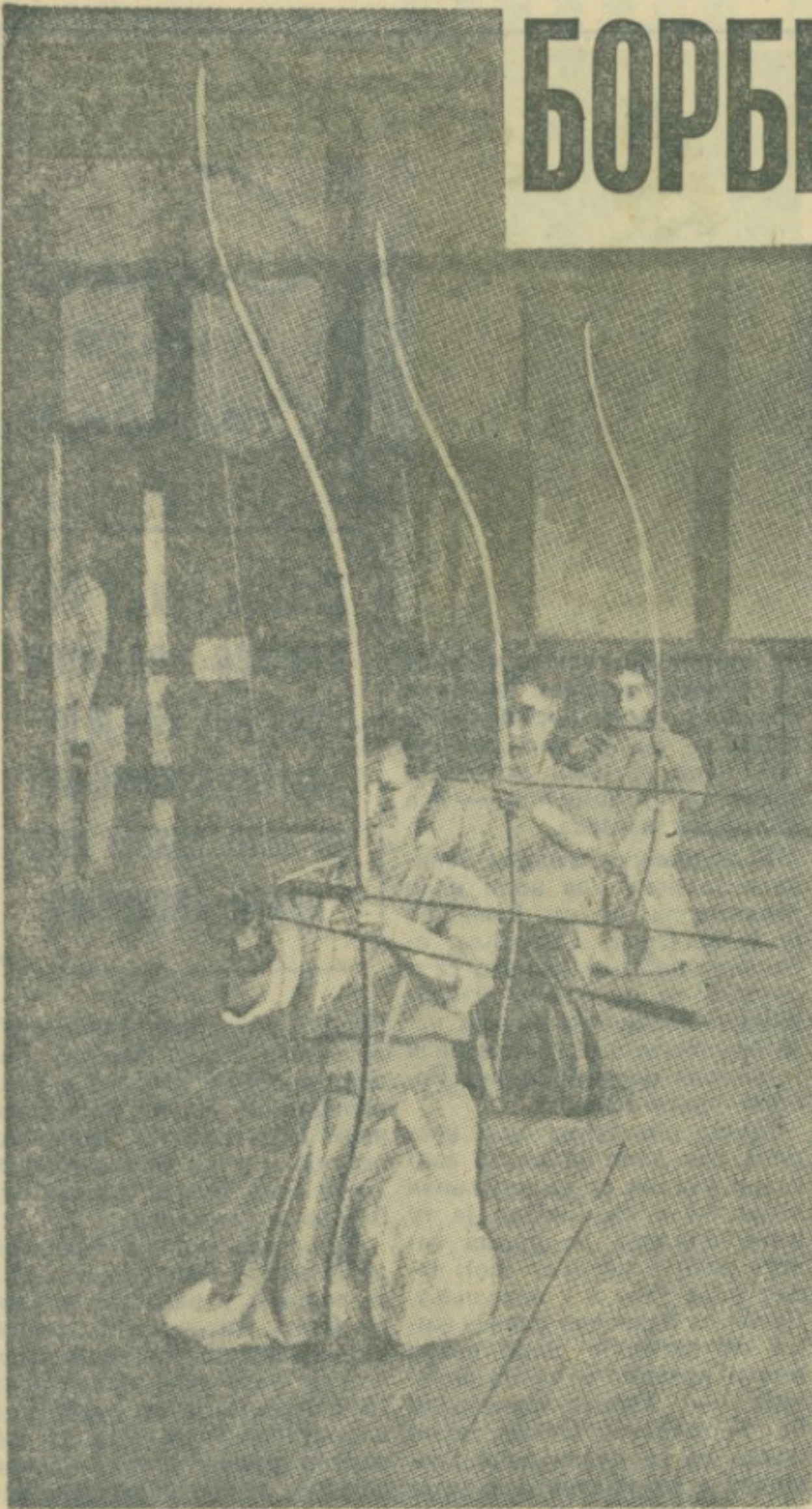
Кров који заклања од кише начињен је по лепом времену (енглеска).

Људи се познају по труду и дајој речи (арабјанска).

Могућност и потреба су најближи суседи (грчка).

Говорити човеку о њему самом — слушаће вас сатима (Дизраели).

БОРБЕНЕ ВЕШТИНЕ ЈАПАНАЦА

Чак и оштрица израђена руком чувеног ковача мачева мање користи, ако самурај не познаје његов пут, него да је у руци дадиље (Хакуин)

ва, а бајке говоре како су се мачеви великих самураја често претварали у змије, животиње које су поштоване као божанство. Нарочита је пажња посвећена оглавлу мача названом „тсуба“ које је штитило руку борца. Многи колекционари прижељкују бар једно. То је комад гвожђа у облику тањира уметнички украшен. Најчувеније тсубе потичу из радионице Миочин.

С друге стране „пут мача“ представља духовну вежбу. Ученику који се сagne да избрише под, учитељ изненада баца убрис на лице. Ако овај реагује претрашено, значи да још није ступио на „пут“. Душевна равнотежа је неопходан услов а руковање мачем само ствар технике. Самураји су се често ударали лезом по глави: онај који се тргне сматран је побеђеним а ту срамоту је могао да спере једино двобојем.

Постоји прича о два мајстора мачеваца који су ишли планинским путем. С леве стране је била провалија а са десне окомите стене. Први примети цвет на обронку и рече да ће га узбрати. Пењући се он није испуштао из ока оног другог и био сваког часа спреман да дочека његов напад. Кад су наишли на други цвет први је сматрао да ће други сада доказати своје увек мирно душевно расположење. Али овај као да је превидео цвет. Међутим, он је неочекивано, нагло одскочио, за час се вратио на пут са цветом у руци и запањенога сапутника ударио лезом по рамену. Тако Зен илуструје борбену и спортску надмоћност мајстора који чека час „надахнућа“.

Данас се кендо сматра као интересантан мачевачки спорт а за неке омладинске групе он представља нарочиту спортску дисциплину у јачању патриотског осећања.

КИУДО

уметност гађања луком

Најбољи лукови су начињени од воштане мирте а стреле од финог бамбуса који расте нарочито на југу Јапана. Често су им крајеви омотани бамбусовим влакнима, свиленим концем или изданицама винове

дозе. Јуми, лукови племића и чувених самураја дивно су изведени: лаковани, са сликама а често и са интарзијама од сребра и злата.

Киудо је у касном средњем веку био искључиво ловачка и ратничка уметност. Увођењем ватреног оружја у 17. веку потиснут је лук и стрела у прашњаве одаје Шогунат арсенала. За владавине Меја поново се пробудило интересовање за ову уметност. Држање лука, затезање тетиве и

КОРАК ПО КОРАК КРЕЂУ СЕ ВОРЦИ ПОПУПКУЈУЋИ НАПРЕД ИЛИ НАЗАД ИЛИ ПОСТРАЊЕ, ДА ВИ ИЗНЕЧАДА НАПАЛИ, ЗАДАЛИ УДАРАЦ И ОПЕТ СЕ ПОВУКЛИ, ИЛИ ИЗБЕЛИ НАПАД

хитац постали су духовна вежба.

При гађању луком критичан момент је онај када стрела зазуји кроз ваздух. Тај тренутак представља прелаз

од највећег напрезања до потпуног олабављења. При томе је битно дисање; удисање је означено тоном „А“ а издисање тоном „Ум“.

Ученик се васпитава да слуша и тонове дисања. Врхунац вештине је када човек дубоко удахне ваздух и нападне противника у часу када га је овај издахнуо.

У једном од класичних/тао истичких дела прича се о једном мајстору који је довео неког стрелца до саме ивице провалије и наредио му:

— Гађај!

Стрелац је оклевао и устукнуо а мајстор се насмешно и рекао му:

— Вештина живи иза тебе а не у теби!

На нашим сликама су мајстори стрелци дворске страже у царској палати у Токију. За њих то представља природан физички и духовни тре

ЦАРИЋ — ПТИЦА СЕЛИЦА

Деценијама стара заблуда шведских зоолога да царић остаје стално у земљи и не припада птицама селицама сада је оповргнута. Зоолози у Штокхолму су многим царићима ставили прстен око ноге да би утврдили где они проводе зиму. Били су веома изненађени када су утврдили да одлазе у јужну Шпанију и Француску и да се у пролеће тек враћају у Шведску.

ТУНЕЛ ИСПОД КАСПИЈСКОГ МОРА

Једна екипа совјетских научника и инжењера довршава планове тунела који ће пролазити испод Каспијског мора и спајати Баку са Красноводском. Тунел ће служити за друмски саобраћај, али ће кроз њега исто тако пролазити и нафтовод дугачак 250 километара.

РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ПРЕНОС ПРЕКО ЦЕВИ ЗА ГАС

Совјетски научник Јуриј Казначев предложио је недавно да се радио и телевизијски преноси врше преко цеви за гас. Овакви преноси би се вршили без икаквих сметњи и корисни ће бити нарочито за велике градове где су они обично врло лоши услед великих сметњи. Преноси се могу вршити на више стотина километара удаљености а цеви за гас једино морају са унутрашње стране бити обложене танким слојем бабра или алуминијума.

ДИМИТРИ — НОВИ КЛОВН

Отако више нема Грока, браће Фрателини, Кавалини и Ривела, веровало се да је време великих клоновна прошло. Међутим, недавно се појавио нови, достојан наследник — 25-годишњи Швајцарац по имену Димитри. У његовим документима пише додуше једноставно Јакоб Милер, али то не смета да свима буде познат као Димитри.

У Берну је са успехом изучио грнчарски занат и као керамичар дошао у Париз али тамо доспео међу глумце. Он је и клоун и глумац, и музичар и акробата и певач и то тако талентован да му скромни лакрдијаши и нетесани пајаци који су заменили класичне харлекине, не могу стати ни близу.

Димитри уме веома добро да подражава јер поред мимике и геста он и пева, рецитије, имитира свачији говор, прави је акробата.

Он се ослања додуше на славне узорне али на традицију надовезује у великој мери свој лични стил, сједињује многостраност својих изражајних форми и убеђује сво-

њом животношћу иза које се скрива марљивост. На позорници изводи свој лични програм. Иако још није настрадао у циркусу и варијетеу, они се већ отимају о њега. Димитри би у арени представ-

љао први пут после много година клоновску нумеру ви сокога стила.

Циркус је још сачувао остале своје традиције. Он још привлачи публику дресуром дивљих звери и слонова, јахањем, акробатиком у ваздуху и жонглерством — али великог кловна свет већ дуго није видео. Сада ће опет имати прилике.

Најстарији документи јапанске историографије „Којики“ и „Нихоншоки“ помињу већ кендо. Назван је још и „тачики“ а у 7. веку за време владавине Нара познат је и као „тачиучи“.

Од 13—16. века постојале су многобројне „кендо-школе“ које су углавном похађали самураји, али тај борбени спорт сматран је само као досадна вежба јер се гледало само на форму. Тек почетком 18. века, у доба Токугаве, постао је кендо својда чувен а у школама обавезан.

Преображај је наступио проналаском бамбусовог мача „шинан“ а заштитне опре-

ПОКЛОН МОРА

Деца на плажи у Хаву, у Енглеској, доживеда су ових дана велико и поштовано изненађење: за време плиме море је избацило на плажу неколико стотина шарених гумених лопти. Лопте, које на себи имају утиснут знак „Meid in Belgiüm“, вероватно потичу с неког белгиског теретног брода и доспеле су у море за време буре кад су таласи „спрали“ с палубе сандуке у којима су биле запаковане.

ме начињене од бамбуса и сукна назване су „богу“. У опрему данашњег борца спада 110 см дуг бамбусов мач, маска за лице са металном мрежом, панцир хаљина од штофа и металних влакана-ватирана кецеља за бедра и кожне рукавице. У току борбе циља се у главу и груди, у руку и грло противника а сваки погодак рачуна се као поен при израчунавању коначног резултата. Кендо има један највиши ранг „ханши“ и два нижа „киоши“ и „ренши“. Сваке године одржавају се по већим местима у целој земљи такмичења „удружења бораца са мачевима од бамбуса“.

Кендо је потпуно јапански због своје директне везе са борбом с мачем, толико у важене у свим њиховим културним периодима, а и као израз јапанске вен-филозофије.

Мачеви су раскошно израђени а ковачи који су их правили чувени и опеваани мајстори. Један мач наслеђује се с колена на колено. Док се он налази у кући Јапанац сматра да под његовим кровом борава дух „бушидо“.

Јапански мач је првобитно био начињен од челика названог „тама-хагане“. Стручњаци се и сада диве еластичној оштрици старих маче-

ЗБОГ МАЈКЕ

Али, баш кад је хтео да се отисне, приметио га је један граничар, обавестио одмах друге и тако су га брзо ухватили и лишили слободе под оптужбом да је шпијун.

Два дана касније, у Булоњ је стигао Наполеон. Као куриозитет показали су му шта је један Енглец направио. Император се заинтересовао и затражио да види тог човека, а када су извели енглеског морнара, упитао га је:

— Па лепо, момче, ти си направно очајнички покушај да се докопаш отаџбине. Претпостављам да тамо имаш жену?

— Не, ваше величанство. Имам стару и болесну мајку, коју ја издржавам и која се сада свакако налази у великој невољи.

— Па ипак, ниси ваљда мислио да ову смешну ствар пустиш у море и да на њој кренеш кући?

— Свакако бих то учинио да ме нису спречили. Учинило бих све што је у мојој моћи да дођем до своје мајке која сада више никога нема сем мене.

Наполеон се окренуо једном свом поморском официру и рекао му:

— Дај овом човеку одећу и пошаљи га са заставом примирја према једној од енглеских крстарица које плове каналом. Дај му такође пет златника за његову мајку — она мора да је добра мајка и не би требало да буде одвојена од доброг сина.

Кажу да се „сплав“ још може видети у градињу Булоњ-сир-Мер.

ПРВИ ВЕТЕРИНАРИ У СРБИЈИ

Лечењем стоке у Србији бавили су се некад окружни лекари. Први «коњски лекар при кавалерији» помиње се тек 1838. године

Сачувано је неколико записа из прве владе кнеза Милоша о томе како се поступало кад оболело стока. Кнез Милета Радојковић пише 10. марта 1820. како је извидео оток своје ату и шаље свог момка Милошу да лечи сличан случај. Кад су се волови разболели од шуге, Јоксим Чаругија обавештава кнеза (19. марта 1823) како је лечио «поболевше се крагујевачке волове». Помиње се лек против шуге код оваца, а 31. децембра 1826. А. Петровијевић пише кнезу да су говеда оздравила «од оног времена, како су кроз ватру протерана».

Цивилном санитету организовано у Србији за прве владе кнеза Милоша поверено је и чување здравља домаће стоке. Међутим, 1842. године поднет је предлог министра унутрашњих дела Савету, да се уведе званично земљско ветеринара. Иако врло добро образложен овај је предлог био од Савета одбијен.

Тек кад настане нека већа опасност од заразе, јављала се акција за сузбијање. Правилник о поступку са овцама, због редње овчијих боги-

ња донесен је 16. фебруара 1844. Сузбијање ове епидемије, као и калемљење оваца, вршили су окружни лекари (физикуси) уколико их је било. Физикуси, који су слушали ветеринарске науке, бавили су се и лечењем стоке. У округу ужичком од 17. јула 1846. био је хирург и дипломирани ветеринар Франц Бихеле (Тиролац) из Брегенца. У току зиме 1848—49. залагао се на сузбијању говеђе куге која се појавила у граничним местима према Румунији и Бугарској. Иако без стручњака Србија се енергично одупрла ширењу ове заразе.

Још од 1844—46. поведена је борба против говеђе куге, вероватно унесене са истока — из Бесарабије и неких гурских провинција. Увоз стоке из пограничних крајева дозвољаван је само после издржаног карантина од 20 дана. Издао је 1846. упуство са описом болести и начином лечења. Полицијске и општинске власти релативно су се држале, али је ипак болест захватила општине крај Дунава.

Бихеле се дао на посао и 15. априла 1850. поднео је извештај министарству унутрашњих послова из кога се види да су у Влашкој ветеринарско-полицијске мере савним површне. Угинула грла су бачена у Дунав па се тако зараза пренела у Србију, где је захватила 9 села са 4.458 грла говеди. Оболело је 1.676 грла — од којих је 1.035 угинуло, 641 оздравило, а готово две трећине није ни захватила зараза.

Средином прошлог века запретила је велика опасност од голубачке мушице. У три округа нанета је 1844. велика штета, а 1847. је страдало 11.000 грла стоке.

Од голубачке мушице је 1856. у четири округа Моравске долине страдало око 8.000 грла.

Као у Турској и суседној Аустрији, тако је и Србија добила првог стручног ветеринара у војсци. У једном решењу од 13. новембра 1838. помиње се «коњски лекар при кавалерији», Иван Алексејевић Бољешиков, коме се повишава плата од 72 на 100 талира годишње. Буџетом за 1850. предвиђено је место једног марвеног лекара у војсци за коњицу и артиљерију.

Марвени лекар Јован Теодоровић из Новог Сада примљен је «под контакт» за једну годину да 1853—55. предаје хигијену у Артиљеријској школи, доцније Војној академији. У санитетском извештају за 1851. помиње се да војска има знатан број коња и да се осетила корист од ветеринара који је неговао оцакарене коње и спречавао оболела. У Званичним новинама (бр. 48 од маја 1859) расписан је конкурс Главног војног штаба за упражњено место марвеног лекара при регуларној војсци. Тражио се дипломирани марвени лекар

са платом од 300 талира годишње и 11 квати дрва.

Много раније него цивилно ветеринарство, једним додатком Закона о устројству војске од 20. фебруара 1865. регулисано је војно марвено лекарство. Дужност му је била

да изабера и набавља коње за војску, да набавља све што је потребно за лечење и одржавање у добром здрављу стоке за војску. Законом су установљене две сталне марвене болнице, у Београду и Крагујевцу, и сталне поткивачнице за артиљерију и коњицу. Главном марвеном лекару одређена је годишња плата 6600 гроша док су лекари примали 3600 гроша.

Цивилно ветеринарство било је под министарством унутрашњих дела и организовано као ветеринарска полиција. Окружна начелства, са својим физикусом, преко среских и општинских власти, старали су се о здрављу домаће стоке, предузимали мере да се спречавају заразе и водили рачуна да се не коље болесна стока.

У Србију је 1848. прешао Јован Екеровић и ту постао оснивач цивилног ветеринарства са службом у министарству унутрашњих послова.

Као аустријски конзул он се старао да се извози за Аустрију само здрава стока и тражио да му се шаљу извештаји о стању у целој земљи.

Кад је 1851. био забрањен извоз стоке у Аустрију, др. Мушички, лекар земунског контумаца, обишао је неке округе у Србији да се увери о здрављу, нарочито говеди и свиња, јер је три четвртине целокупног извоза отпадало на њих. Србију је забрана извоза стоке у Аустрију тешко погодила.

Налбанти (поткивачи коња) били су у војсци у неку руку сматрани као помоћници ветеринара. Потреба за стручним поткивачима је била велика и зато је доста рано основана војно-поткивачка школа, чији су питомци доцније слати на студије ветеринарства на страни.

Шездесетих година цивилни ветеринар Бењдик је постао референт за ветеринарство у санитетском одељењу Министарства унутрашњих послова.

Војни ветеринари су били слабо плаћени али су у слободном времену имали права да обављају дужност цивилних марвених лекара додуше само у најужем кругу. Када смо закључили трговински уговор са Аустро-Угарском

(1882) где је упућиван сав извоз живе стоке, обраћана је већа пажња цивилном ветеринарству па су и њихови питомци слати на усавршавање у Беч и Немачку. Већина ветеринара је догле била са стране али су многи остали стално у Србији: Франц Гец у Крушевцу, Освалд Репич, Кратховил и други.

Из те прве генерације стручњака, образованих у иностранству били су и Маша Радовановић у Шапцу и Алекса Поповић, који је доцније постао главни марвени лекар. Многим државним стипендистима није се допадала ова струка јер у то време није била много цењена, па су прешли на медицину, право или друге науке, а један од тих питомца стигао је и у дипломатију.

Недостатак ветеринара стално се осећао. Уместо 16 окружних и 76 среских ветеринара колико их је било законно предвиђено, из рачунајући и потребе појединих војних крајева прошлог столећа било их је само 47 цивилних ветеринара односно половина предвиђеног броја.

Кофери су затворени, ролетне на прозорима спуштене и последњи поглед је пао по собама. Полази се на годишњи одмор, а то је час кад су сви укућани нервозни. Једна је-дина реч у журби изговорена или нешто позренио урађено — довољно је да се све сручи на децу. Она одједном постају крива за све.

Да бисмо вам приказали нас саме а и нашу непослушну и несташину децу, како изгледамо пред полазак на пут даћемо вам ових неколико сличица.

ПРЕД ПОЛАЗАК НА ГОДИШЊИ ОДМОР

Наравно, све ово изазива неспокојство других. А на одмор треба полазити мирно и спокојно не мислећи да ли је воловита ствари заборављена. Покушајте да будете први спремни очекујући стрављено полазак, јер је то најбољи начин да друге пожуристе... а да их притом не нервирасте. Добро расположење треба да вас служи од почетка одмора — а прави одмор почиње већ са часом спремања и поласка.

МАШИНЕ ЗА ШЉИВЕ

Берба воћа је веома напорна и изискује мно го људског рада јер до сад још није механизована. За бербу шљива на једном хектару потребно је 400-600 часова рада. Научници и пољопривредни стручњаци сада улажу напоре да машине замене човека и у берби воћа. У Совјетском Савезу су извршени експерименти са вибрационим машинама. Показало се да оне могу сасвим добро да замене човека у берби шљива. На 113 хиљада хектара постигнута је уштеда од 63 милиона часова људског рада приликом бербе коштунјавих плодова.

Машина за један дан може да убере плодове са 175 стабала док човек помоћу лествица скине са свега 3 до 4 дрвета и то ако на сваком има само 75 килограма.

Под утицајем вибратора гране се љуљају и са њих падају плодови у мрежу разапету испод крошње стабла. Из ове мреже шљива се директно слаже у гајбиче.

КАКО СУ ЖИВЕЛИ НАШИ ПРЕЦИ

Први подаци о животу Јужних Словена по њи ховом доласку на Балканско полуострво, налазе се у делу византијског цара Маврикија (582—602) „Стратегикон“. То је поучно дело за византијску војску, о њеном уређењу и стратегији, пуно обавештења о животу околних народа па и Словена са којима Византијци долазе у сукоб.

Писац каже да словенска племена станују у шумама, око река, језера и мочвара, затим да су слободни, то јест да међу њима нема робова. Многобројни су и издржљиви. Лако подноси врућину, зиму и оскудицу намирница. Сваки мушкарац наоружан је са по два мала копља а неки имају и дигтове. Главно оружје су им дрвени лукови са малим стрелама натопљеним отровом. У борбу улазе вичући да би преплашили непријатеље па га онда нападају. Често се служе преваром. Поставаљају мамце у кланцима и падињама и кад непријатељ дође до тог места да би га заузео Словени га нападају.

У прелажењу река су били такође врло вешти. Веома су издржљиви у води. Често кад је неки од њих изненађен каквом опасношћу загнури се у дубину, држећи у устима трску дугу и потпуно шућу која допире до површине воде. Лежећи у дубини они дишу кроз њих и издржавају много

сати док не прође свака опасност. Ако трске провиру из воде, неискусни мисле да оне расту у њој.

Али они који за ово знају, помоћу њих успевају да им пробуду уста или истргнувши им их — остављају их без ваздуха због чега морају да изиђу из воде.

Зато цар Маврикије саветује својим потомцима да „пошто је међу њима много поглавара па су несложни међу собом, није рђаво неке од њих примамити или речима или поклонима, да се не би против непријатеља сви ујединили под једну владу“.

Словени су врло гостољубиви нарочито према странцима, чувају их, показују им своју земљу али уколико се овај не покаже како треба они га кажњавају. И према заробљеницима се понашају друкчије него остали народи: не задржавају их дуго у ропству већ само извесно време за које они треба сами да одлуче — да ли ће остати да живе код Словена као слободни људи или ће се уз отпор вратити кући.

Око кућа у којима станују граде амбаре за смештање жита, проса и других намирница. Од домаћих животиња гаје нарочито коње. Све послове у кући обављају жене, вредне и честите. Често, после смрти мужа, жена одузима себи живот јер не жели да живи као удовица.

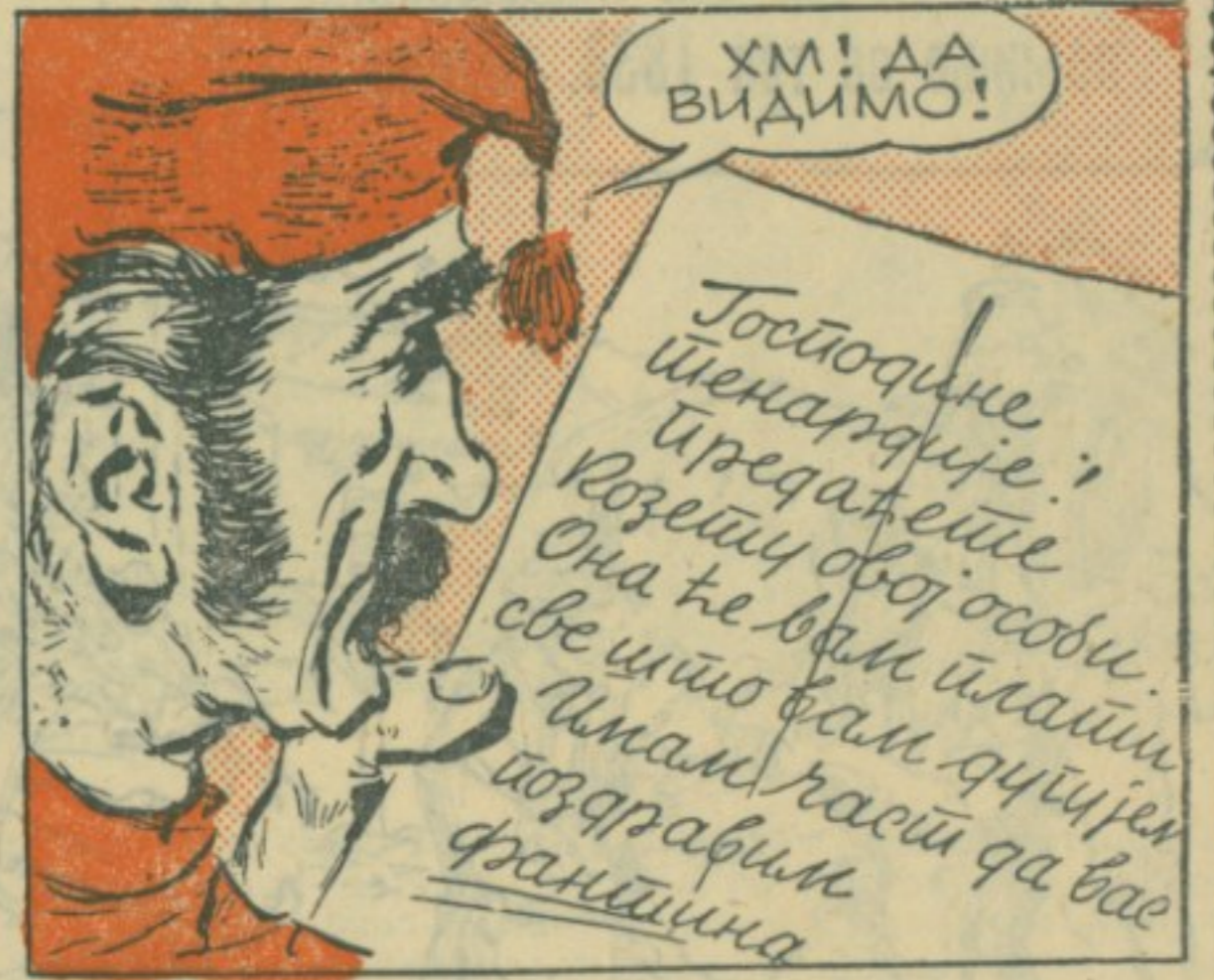
ПАМУК ПУТУЈЕ НА СЕВЕР

На оштрој клими унутрашње Монголије извршени су успешни опити гајења памука. На пољопривредном имању „Дасин“ које се налази у климатском подручју са просечном годишњом температуром од свега плус шест степени добијено је са површине од 40 муа (250 ари) десет метричких центи памука са хектара.

Досада у овој области памук није уопште био гајен али захваљујући савременој агротехници и томе што у овој области има 120 топлих дана без мразева, он је престао да буде култура само топлих и влажних подручја.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

РЕЧНИК ВАСИОНСКОГ ДОБА

МЕКО ПРИСТАЈАЊЕ израз који се употребљава за технику благог спуштања ракета. Ово је нарочито актуелно за будућа спуштања на површину Месеца, јер на њему нема атмосфере која би помагала кочење летилице. Кочење ће се морати изводити помоћу ракетног млаза који се избацује у правцу месечеве површине. Први такав, на жалост неуспео, покушај требало је да оствари америчка летилица Пендер IV, априла 1962. године.

МЕРКУР планета сунчевог система, најближа Сунцу око кога обилази за 88 дана. Има пречник од 4800 км. Запремина и маса су му око 18 пута мањи од земљине. Меркур је једном страном стално окренут Сунцу (као Месец Земљи) тако да на тој страни влада температура од неколико стотина степени. На страни која је у вечитом мраку температура је вероватно блиска апсолутној нули. Због своје мале масе Меркур не може имати никакве атмосфере, тако да се претпоставља да је сличан Месецу. О другим особинама Меркура се не зна много јер осматрања омета његов положај увек веома близак Сунцу.

МЕРКУРИ КАПСУЛА кабина у којој су летели амерички астронаути Глен и Карпентер. Њена тежина износи око једне тоне, а лансирана је помоћу ракете типа Атлас.

МЕСЕЦ земљин природни сателит који око Земље обилази за 27 дана и 8 часова на просечном растојању од 384.400 километара. Његов пречник износи 3476 км а маса му је 81 пута мања од земљине. Месец је Земљи стално окренут једном страном тако да се 40 одсто његове површине никад не види. Предмети на површини Месеца су 5,5 пута лакши него на Земљи због његове мање привлачне силе. На Месецу нема ни атмосфере ни воде. Површина му се састоји од голог стења и веома fine прашице која се на њега из космоса несметано таложи још од времена његовог постанка. Температура се креће од 100 степени у подне на екватору до 170 степени испод нуле у ноћи. Према мерењима летилице Луњик II, Месец нема магнетског поља као Земља.

МЕСЕЧЕВА БАЗА пројекат стамбених просторија, лабораторија и других потребних уређаја за дужи боравак људи на Месецу.

МЕТЕОР небеска појава која настаје кад се брзе честице, метеорити, усајају при уласку у земљину атмосферу остављајући за собом траг светлећег гаса. Од огромног броја метеорита који би вају привучени земљом, мали број је довољно велик да би се могао запазити голим оком. Ипак, пажљиви посматрач ће у ведрој ноћи видети просечно 10 метеора на час. У неколико наврата у току године њи-

хов број се јако повећава јер тад Земља пролази кроз гушће ројеве метеорита.

МЕТЕОРИТИ мање или веће грумење камена или гвожђа које путује кроз васиону и понекад бива привучено Земљом. Огромна већина сагори сасвим од трења са ваздухом пре но што стигне до њене површине.

МЕТЕОРИТСКИ ШТИТ облога свемирске летилице предвиђена да заштити уређаје или људе у њој од удараца ситнијих метеорита.

МЕЧТА руски мечта — машта. Име које се даје совјетским летилицама које су слете у правцу Месеца. Боље су познате под именом Луњик I, II и III.

НАТРИЈУМОВ ОБЛАК један од начина за прецизно утврђивање положаја свемирске летилице избацивањем извесне количине паре металног натријума. Пара, активирана сунчевом светлошћу, неко време даје јаку карактеристичну жуту светлост.

НЕБЕСКА МЕХАНИКА наука која се бави проучавањем закона кретања небеских тела.

НЕПТУН планета која кружи око Сунца на претпоследњој путањи, удаљеној од њега 4500 милиона километара. Око Сунца обиђе за 165 година. Нептун има 4 пута већи пречник од земљиног и 17 пута већу масу. Опкољен је густом атмосфером водоника и метана. На површини му је измерена температура од 240 степени испод нуле. Има два сателита: Тритон и Нериду.

АНЕДОТЕ

О ПЕСНИКУ И ГЛУМЦУ НЕСТРОЈУ

Кад је аустријски песник и глумца Јохан Нестрој био директор Карл-театра у Бечу, у ансамблу је играо један глумац који се није одликовао нарочитим талентом а увек се осећао заповиштен и увређен. Када је једном вршена подела улога за неки нови комад обрати се он Нестроју:

— Господине директоре, кога ћу ја играти у овом комаду?
— Увређеног — одговори суво Нестрој.

*

На почетку позоришне каријере Нестроју се те сию један мајор. Представљао је човека који је до-спео у највећу беду а приликом облачења је забр-авио да скине златан дјанац од сата. Кад је у својој улози изрекао речи: „Умирем од глади“, неки глас из публике дојачи: „Заложите свој златан дјанац!“ Нестрој опазив грешку брзо и прибрано одговори: „Али он је од лима“.

*

У кафани где су се окупљали литерати бидермајерског Беча, хвалио се један безначајан писац како је рођен истог дана када је Гете умро. Нестрој је то стрпљиво слушао и на крају приметио:

— Оба ова догађаја оштетили су немачку литературу.

*

Једна уметница у поодмаклим годинама негодова-вала је због злобних гласина које су се шириле о њеном животу.

— Што се мене тиче, нека о мени говоре шта хоће — примети на крају — против таквих клевета ја се задовољам у своје достојанство и своју врлину.

Нестрој који се налазио у том друштву значајно је погледа и приметио:

— Саветовао бих вам да се топлије обучете јер бисте могли озебети.

*

Иако није имао дозволу Нестрој је пекао на једном малом језеру. Ускоро се појави жандарм и строго га запита:

— Имате ли дозволу за пецање?
— Не.
— С којим правом онда пецате? — хтео је жандарм да зна.

— Са правом — узвишеног генијалног духа над бедном свакодневном природом — одговори Нестрој са патосом.

Жандарм се поклони и примети понизно.

— Молим вас опростите али ми не можемо да знамо све нове законе.

*

По обичају Нестрој је разним упадницама засмејавао своје колеге на позорници у моментима када је било баш најнегодније. То му је једном приликом нарочито успело код неког глумца и овај се закљео да ће му се осветити.

За време једне пробе рече овај усред једне озбиљне сцене:

— Стојимо сада као два вола на брегу!
Нестрој присебно седе на прву столицу и спокојно рече:
— Ја седим.

*

У једном друштву нека дама упита Нестроја да ли зна какво нешкољиво средство против месечарства. Он прихвати да јој напише рецепт и убрзо јој пружи цеџулу на којој је писао: „Пре спавања просути око кревета три кашике ексерчића“.

ПИТИ — АЛИ УМЕРЕНО

У париској подземној железници могу да се виде разноврсни пропагандни плакати: један још из времена „млечне“ кампање Манлес-Франса пролагира борбу против алкохолизма, други, одмах поред њега, препоручује неко добро вино.

Медицински факултет у Паризу је покушао да премости

Куће у мору

На подручју налазишта петролеја у Каспијском мору, познатог под именом „Петролејски камен“ ускоро ће почети изградња кућа које ће лежати у мору. Архитекти у Бакуу раде пројекте за три овакве зграде са по десет и дванаест спратова где ће становати око хиљаду радника.

„Петролејски камен“ се налази неколико десетина километара далеко од обале где најмање 80 дана преко године дувају страшне буре које имају брзину урагана. Због временских прилика, конструктори предвиђају да се ове куће граде од крупних блокова, уз употребу алуминијума, цеви од пластичне масе и других лакших метала.

очигледну разлику између ова два плаката па је недавно објавио ново тумачење ове теме: може се пити али умерено. Прописане су чак и максималне количине вина за поједине категорије лица — тежки радници могу дневно да попију литар вина које садржи 10 одсто алкохола, пољопривредним радницима се дозвољава да током дана попију литар и четврт вина; службеницима се допушта три четврти вина на дан, док жене не би смеје да прекораче границу од пола литра дневно. Деци се сасвим забрањује ма која врста алкохола.

Национални комитет за пропаганду вина Француске издао је посебну броштуру у којој под насловом „Уметност Француске: знати пити“ препоручује да се ужива у попијеном вину ма и у најмањој количини.

Француска је велики произвођач вина и проблем пласирања је компликован јер је производња већа од могућности продаје на домаћем или страном тржишту. Не треба притом изгубити из вида да просечна француска породица, родитељи и двоје деце, потроше пак годишње 300 до 400 литара вина, што је 50 пута више од количине коју попије једна немачка породица.

Млађи ће из ових редова сазнати на шта у току живота никад не треба да забораве, а старији како да се исправе ако су погрешили

Да ли реће оболевају од срца они који се баве било каквом физичком културом?

Да, реће Исигитивања су дала резултате који говоре да умерене физичке вежбе током година чине целокупан човеков организам на наравно и срце, отпорнијим према незгодама које могу да наћу.

Како се објашњава то делство?

Унутрашњост крвних судова обложена је глатким мишићним влакнима која ако их човек не запошљава једног дана почну да се дегенеришу. Постоји само један начин да се крвни суд примора на рад: да му се уношењем свеже крви да нова, већа количина кисеоника. Док мишићи раде, количина кисеоника се повећава. Да би удовољило тим новим потребама срце мора да убрза ритам али на тај начин све органе снабдева са довољно артеријске крви у којој има кисеоника. Уколико срце више „дупља“ крв, утолико се наш организам њоме више натапа. Да би олакшале што обилнију циркулацију, артерије се шире и скупљају. Физичка вежбања баш доприносе том ширењу и скупљању крвних судова.

Да ли такво повећање притиска не приморава крвне судове на повећани напор, и да ли је то добро?

Добро је, јер крвни судови који не раде у довољној мери спљаснуће и постаће погодан терен за морфолошке про-

ЧИНИТЕ ЛИ ОВАКО?

мене које настају услед де генерације ткива.

Како ће појединац да зна која му је гимнастика потребна?

Ко се одавно није бавио никаквом гимнастиком може слободно да претпостави да није у доброј „форми“. Ако не жели непријатне последице, не сме да предузме никакав већи напор. Најбоље ће учинити да се обрати лекару и види је ли доброг здравља, а ако јесте, нека почне са умереним вежбама све док не осети замор.

Природа је установила читав низ знакова за узбућу: умор, задиваност и друге мање-више непријатне последице. Чим се оне појаве, ваља прекинути вежбање и тек по сле извесног времена поново са њима почети. После тога, свако је способан за мало енергичније и дужи свакодневне вежбе све до поновне појаве умора или другог знака за узбућу.

Утиче ли физичка култура на мишљење?

Улога физичке културе састоји се у одржавању тела у добром стању, у очвртавању ткива, али ко жели да смрза-

мора да повеле рачуна о начину исхране. Да би неко о-слабио један килограм потре-бно је да пешачи 110 киломе-тара, што значи да то није најпогоднији начин.

Зар човек који се више креће не стиче већи апетит тако да тежи уношењу у органи-зам више калорија но што их троши?

За то постоји лек. Напри-мер, чим се попије чаша воћ-ног сока добија се потребна снага а организам се не о-птерећује калоријама као што бива у случају уношења ма-сти у организам. Али, после вежбања човек се много бо-ље осећа. Уколико се слаби на овај начин, утолико миши-ћи и кожа постају чвршћи.

На који начин човек сазна да ли је довољно вежбао?

Физичке културе никад није доста — изузев ако се толико пертервије да се појаве неже-љене последице.

Данашњи људи греше кад желе да одрже организам у добром стању гутајући раз-новрсне пилуле. Оне се праве за људе који нису умели да се сачувају зла. Најбољи на-чин да човек очува физичку здравље у мери коју му до-

звољава физичка грађа са-стоји се у умереној употреби свега што му прија и у што већем избегавању свега што му не годи. Свако треба да се клони претераног јела, пи-ћа па и претераног гимнасти-чења ма у ком виду. Изнад свега ваља водити рачуна о добром сну.

Ако педесетогодишњак по-жели да ради гимнастику, ко-лико му времена треба да по-стигне „форму“?

За педесетогодишњака ће бити боље да остане при до-тадашњим навикама, какве су да су, него да нагло промени обичаје и почне са вежбама које му не приличе. Идеално би било ако може да сасвим постепено осваја кондицију коју би имао да се гимнасти-ком редовно бавио.

Да ли је гимнастика за пре-поруку срчаним болесницима?

Гимнастика је и прескакање конопца високог 1,80 као и пружање и савијање кажипр-ста. Само лекач може да је одреди. У последње време чак медицина је дошла до за-кључка да умерена гимнасти-ка користи и срчаним болес-ницима.

У СВЕТУ БРОЈЕВА И ФИГУРА

Прва и најпростија рачунска машина

Међу разним средствима за представљање бројева које је примитиван човек употреба-вао — а данас још понегде употребљава, можемо поменути: урезе у дрвету и камену, гомлаче каменчића, чворове на конопцима и уопште ску-пове очних предмета из сва-кодневне употребе. Тако су Персијци и Мексиканци о-значавали бројеве помоћу уз-вода на конопцима, и у чи-ковом језику на пример реч „dipros“ означава истовремено увод и број. Припадници неких племена Аустралије и Мадагаскар дају својој деци имена која су утврђена пре-ма боду речења, тако да сва-ко има „своје бројеве ознаке“.

Али најпростије средство којим је човек одајкала пред-стављао бројеве и рачунске операције са бројевима била је рука са прстима, па и дру-ги делови тела. Може се ка-зати да рука представља пр-ву и најпростију машину за бројање и рачунање којом се човек послужио да преброји рупу предмета и изврши из-елементарније рачунске опе-рације. Покретљивост и уоч-љивост прстију на руци су допуниле да она код свих народа постане најосновнији инструмент за бројање и р-ачунање.

У представљању бројева помоћу прстију на руци ста-ри народи су показали нар-очиту вештину коју су Рим-љани назвали „индигитацио“ (дигитус значи прст на ру-ци, односно позн). Постоји и један спис из осмог столе-ћа у коме се дају упутства за представљање бројева помо-ћу прстију чак до милион. У XV и XVI столећу били су чувени трговци из Фирен-це по вештини рачунања по-

моћу прстију на рукама. На-зиви „дигити“ и „артикули“ (пости, удови) у Италији су се употребљавали као озна-ке за јединице и десетине све до XVII столећа док су, на поимичној реч „индигитос митос“ (на прсте свести)

значиле исто што и реч изра-чунати.

Уробеници централне Аме-рике, Африке и Азије броје и рачунају помоћу руке и о-сталих делова тела. Тако, припадници једног племена централног Бразила броје

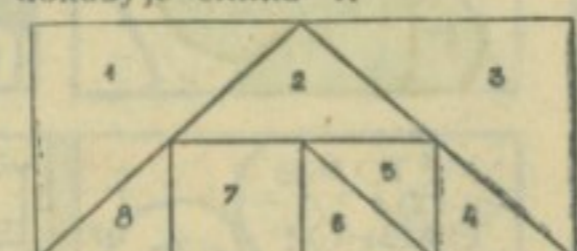
до двадесет помоћу прстију на рукама и погама, а кад желе да означе број већи од двадесет хватају се за косу и вуку је на све стране. И-ли, на пример, припадници једног племена Нове Гвинеје за првих седам бројева имају следеће називе: 1 — таран-геса (мањи прст леве руке); 2 — метакина (прстењак ле-ве руке); 3 — гуигиметакна (средњи прст леве руке); 4 — гопеа (кажипрст леве руке); 5 — мауда (палац ле-ве руке); 6 — габен (главак на руци); 7 — фраугимбе (лакат). Такви и слични при-мери могу се навести и за остала примитивна племена Африке, Азије и Америке који јасно одржавају улогу руке као инструмента помоћу кога се броји и рачуна.

Подсетимо се да рука до-лази до изражања и код де-тета, кад почиње да стиче о-сновне представе о броју и рачунским операцијама. Ру-ком као инструментом за бројање и рачунање служи се и цивилизовани човек; кад хоћемо да утврдимо број не-ких ствари. Бројеви обично кажипрстом десне руке — до дирљиво редом, почев од пал-ца, све прсте леве руке, по-нављајући то више пута, док не пребројимо оно што же-лимо. Интересантно је под-ваћти да у „ручном“ бројању, да га тако назовемо, посебну улогу игра лева а посебну де-сна рука. Обично се прстима леве руке додељују пред-мети који се желе пребројати, док десна рука у том пребро-јавању учествује извесном ми-ником.

Десет прстију на рукама одиграли су пресудну улогу у формирању начина десетог означавња бројева којим се и данас претежно и у пракси и у теорији служимо.

ЗА МАЛЕ ГЕОМЕТРИЧАРЕ

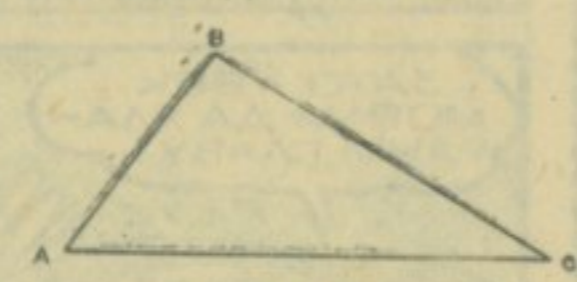
1. Правоугаоник је поде-љен на осам делова као што показује слика 1.

Сл. 1

Како треба саставити те де-лове да би се од њих добио квадрат? Од истих делова са-ставити два једнака квадра-та. Да ли се решењем овиј проблема иауструје позната Питагорова теорема за један посебан случај правоуглог троугла? Који је правоугли троугао у питању?

2. Три места А, Б и Г имају међусобни положај као што показује слика 2.

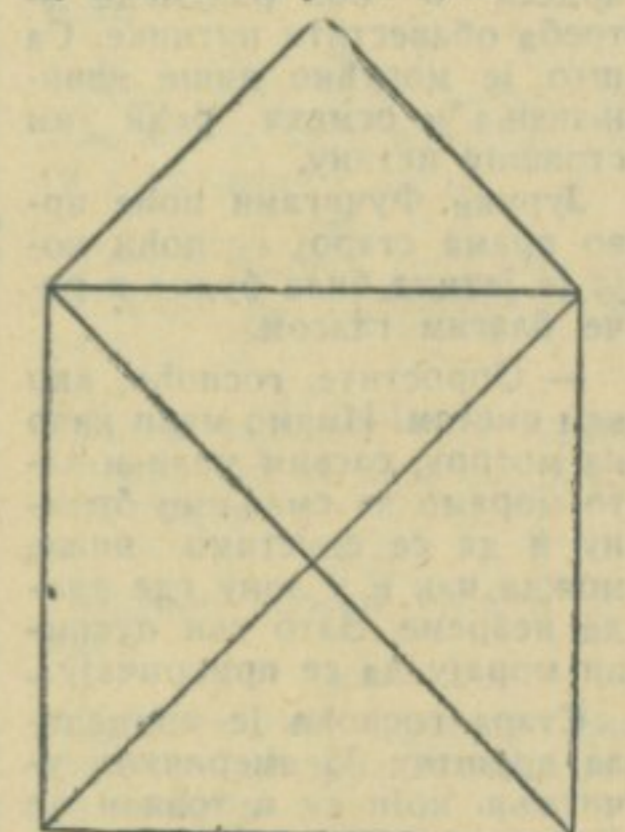

Сл. 2

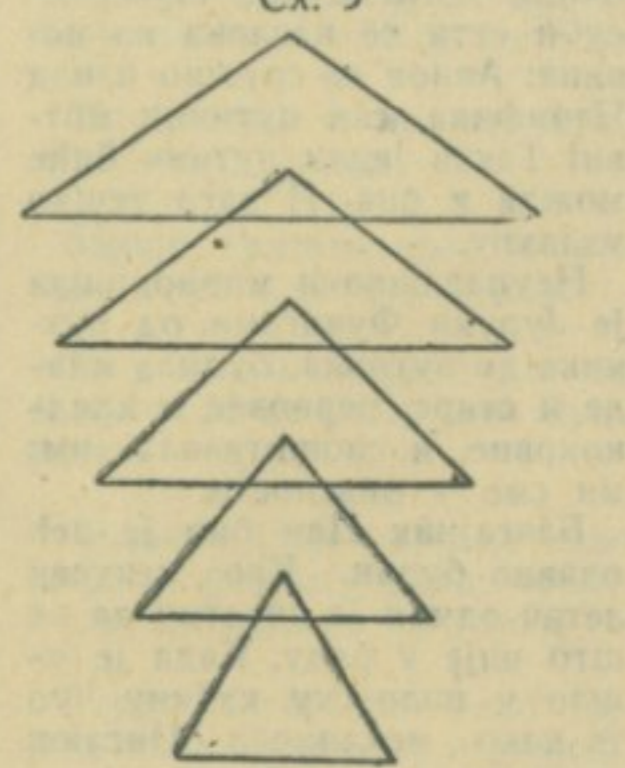
Раздаљина од А преко Б до Ц износи 82 км, од Б пре-ко Ц до А 97 км и од Ц пре-ко А до Б 89 км. Колико је удаљено место А од места Б, место Б од места Ц и место Ц од места А?

3. Фигуре представљене сликама 3 и 4 нацртати фе-дним четуем оловке али да се она не одваја од хартије

и да се ниједна линија не вуче више од један пут.

Сл. 3

Сл. 4

С.О.С. НАД ПАЦИФИКОМ

У великој кабини за путнике огромног транспацифичког авиона била је будна само једна стара госпођа — писала је писмо својој кћери

Путовање авионом је тако мирно и пријатно, да се чудим како нисам никад раније дошла на идеју да летим. Човек лебди над облацима. Они се пружају испод нас као дивље, месечином обасјане планине, а ми лебдимо мирно кроз ведрину ноћ — писала је стара госпођа.

— Еверет — обрати се капетан-пилот Дејвид Рал својој првој официјери — не свиђа ми се „двојка“.

Еверет позва механичара Инглиша и замоли га да провери „двојку“. Рекао је то савним миром јер је знао да мотори имају којијут своје ђуди. Механичар окрену једно дугме.

— Дају му мало алкохола — рече равнодушно.

Стјуардеса Јапанка Јуруки Фучигами стајала је у то време у ходнику који спаја велику кабину са пилотском. Била је уморна и радовала се што ће одспапати неколико часова и ујутру бити у Манили код својих родитеља. Уморним погледом посматрала је брзе покрете два официјера и механичара и напола слушала полугласно изговаране стручне изразе.

— Притисак и даље пада — рече Инглиш монотонно.

— Па рекао сам вам да сипате алкохол! — љутио се Еверет.

— Него шта радим — рече Инглиш — мотор се већ оплио.

Светлост за аларм засија и непријатно осветли пилотску кабину. Стјуардеса из Маниле приђе мало ближе са осмехом на лицу, али са питањем у очима.

— Мотор ради неправилно — рече Инглиш једноставно.

Рал, који је за собом имао већ осам милиона километара лета, без великог узрујавања додаде:

— То се дешава — и издаде заповест да се пропелер окрене попречно према трупу, јер мотор онда готово са свим престаје да савлађује отпор ваздуха, па се на тај начин штеди од даљег квара.

Еверет спусти полугу на другу страну, и даље бесно окретао. Десило се чак супротно — број обртаја се повећавао. Извежбано ухо пилота јасно је разазнавало урлање машине којом се више није могло управљати. Ново светло за аларм засија, али мотор се није могао зауставити.

Рал је знао унапред шта ће се десити: мотор ће се запалити. А доле испод њих ширио се Тихи океан, шибан олујом.

— Тед, позовите Манилу! — рече Рал радиотелеграфисти који је одмах схватио све, и његово бледо лице постаде зеленкасто.

— Хало, Манила, хало, Манила! Овде северозапад, лет један, курс Амбер два! Молим пошаљите авионе у помоћ. Не можемо да искључимо мотор. Постоји опасност од пожара. Сада летимо на 2700 метара.

Девојка на контролној кули у Манили, стотине километара далеко, изгледала је страховито уплашена.

— У реду, разумела сам. Шаљемо авионе у помоћ на Амбер два.

Рал даде знак очима стјуардеси и она разумела — треба обавестити путнике. Са што је могућно више извињавања и осмеха рећи им страшну истину.

Јуруки Фучигами пође прво према старој госпођи која је једина била будна и рече благим гласом.

— Опростите, госпођо, ако вам сметам! Имамо мали квар на мотору, савним малим и зато морамо да смањимо брзину и да се спустимо ниже, можда чак и у зону где влада невреме. Зато сви путници морају да се прикочају...

Стара госпођа је припадала друштву 35 америчких учитеља који су путовали по Далеком истоку. Ужаснутим очима погледа она стјуардесу и сети се наслова из новина: Авион се срушио изнад Пацифика, сви путници мртви! Такав један путник биће можда и она. И зато тешко уздахну.

Неуспадљиво и мирно ишла је Јуруки Фучигами од путника до путника. Будила младе и старе, нервозне и хладнокрвне, и саопштавала им: ми смо у опасности.

Благајник Цан био је већ одавно будан. Као искусан летач одмах је схватио да нешто није у реду. Када је ушао у пилотску кабину чуо је како механичар Инглиш подноси извештај:

— Мотор два црвено умишан, капетане!

Кроз прозор угледа у језивој црвеној светлости пропелер како се бесно врти, а иза њега мотор број два како сам себе уништава. Још једна сигнална лампа се упали. Она је значила: ватра! Неколико секунди касније по челе су да искачу прве варнице из усхијаног мотора: горео је изолациони материјал.

— Благајниче, сместите све путнике у задњи део машине. Када се мотор до краја изврти распаше се, а комади ће ударати у предњи део машине. Нека сви науку прснике за пливање, припремите ракете за аларм и надувајте три гумена чамца! — заповеди капетан.

Неке жене су викале и плакале. Мала јапанска стјуардеса се трудила да их умири, давала таблете, служила чај, сендвиче и виски. Мирно као да се ништа не дешава додаде је једном детету лутку. Само, кад је пошла према пилотској кабини изобличио се и њено лице: мотор је био потпуно усхијан.

Капетан Рал је све аутоматске справе за гашење пожара управо на мотор и крила, али није успео да угаси мотор који је већ био бело усхијан.

Упутио је последњи радиogram у Манилу, дао извештај о положају и закључио:

— Покушаћу да се принудно спустим. Пожар је управо дохватио крила, немам више справа за гашење.

После читаве вечности Манила је одговорила:

— У реду, разумели смо... само, јачина ветра је шест а таласи су високи.

На аеродрому у Манили, уз страшно фијукање ветра, полетели су авиони за спасавање.

У смртно болесној машини разарање мотора се ближило крају. Пропелер се откинуо и лупио као ужарени мач у труп авиона, пробио га, разорио инсталације за осветљење и нестао у бурној ноћи. Ледени, влажни ваздух продро је у кабину где је сада горело само још резервно светло.

— Отпочињем принудно спуштање — рече Рал својој момчади.

Није видео такорећи ништа. Летели су ниско усред тропске олује.

— Рал, вода! — заурлао на једном Еверет. — У висину, у висину!

Али машина се није више покоравала. Наједном се осети страховит ударац и неко хујање и шиштање, а онда су се нашли на узбурканој мору и чули како вода проваљује у труп авиона.

— Чујете ли ме? — урлао је Рал. Сви напоље кроз резервна врата. Искачите у воду. Похватаћемо вас чамцима!...

Чуо се само нежни глас стјуардесе Фучигами:

— Све сам разумела. Све је у реду, ми излазимо.

Газили су по води до колена док нису успели да баце чамце у море. Машина је нагло тонула. Сви чланови посаде су били повређени али су радили као да су одморни и здрави.

Путници у својим шареним прслучима за пливање покупљени су из океана за 15 минута. Светлеће кугле на падобранима, које је Рал изабрао, осветљавале су мест не среће, а када су после 25 минута прозвани сви, установило се да је нестала само једна особа: стара госпођа која је писала писмо својој кћери.

Јутро је било страшно. Пала је киша и таласи су били огромни. Није се видело готово ништа и сви путници су лежали у гуменим чамцима, измучени морском болешћу. Рал је непрекидно храбрио путнике, као и чланове посаде.

Око десет часова пре подне, пошто су већ више пута чули брујање мотора, опазили су један спасилачки авион. Три сата касније налазили су се на сигурном месту.

— Чудно је како сте још живи! — рекао је шеф аеродрома Ралу. А он је тихо поновио гледајући у даљину:

— Чудно је...

Стјуардесу Јуруки Фучигами одликовала је јапанска влада 20. априла 1961. медаљом за храброст.

МАКСИМАЛАН КОМФОР ЗА ПСЕ

Једна фирма из САД излаже најмодернијим уређајима како веће неће имати ни кућа њихових господара. Притиском на дугме на самом прагу или изнутра отварају се и затварају врата. Споља он може да их отвори и лајањем у радио-отпремник. Термостат ставља у покрет вентилатор ако је унутра врућина, а електричну грејалицу ако је хладно. Пред вића се и телефонска линија између господаре куће и отвора врата. Споља он може да их

390.000 ПОСЕТИЛАЦА

Према званичним подацима, њујоршку берзу годишње посети око 390.000 лица. У брошури је наведен још један податак: у Сидињеним Дожавама се број акционара повећао на четрнаест милиона.

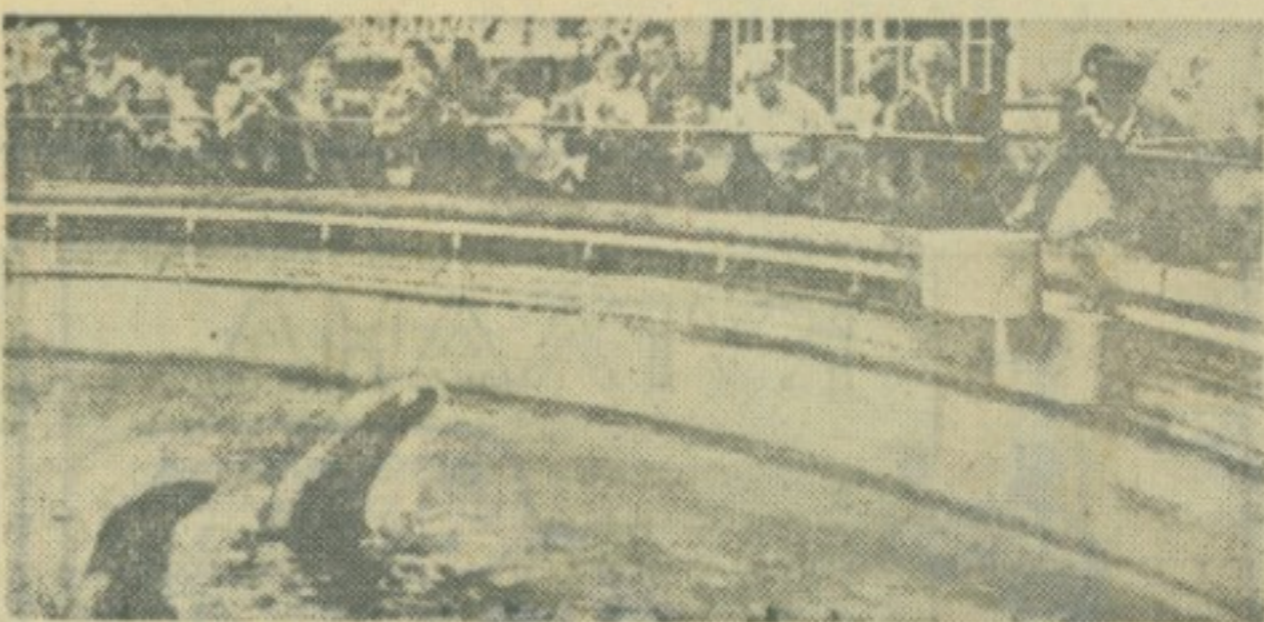
СВЕ МАЊЕ НА ЧУЛА...

Савремена медицина располаже многим врло усавршеним средствима за утврђивање болести. Због тога се данашњи лекар све мање ослања на своја чула а све више на разне лабораторијске и рендгенске налазе, на различите апарате и дијагнозе специјалиста. Данашњи лекар располаже великим бројем лекова и начинима лечења: од кварц лампе, рендгенског и радијумског зрачења до радиоизотопа. Због тога је њему лакше да после прегледа болесника и сакупљених свих налаза и извештаја, препише лек. Већина лекара то и чини, најчешће веома успешно и корисно по болесника.

НАЈМАЊИ ПОКРЕТНИ МОСТ

Самерсет мост у Хамилтону на Бермудима је вероватно најмањи покретни мост на свету. Кад испод њега пролази једрилица, пролазници морају да помогну да се мост размакне, највише до 45 см, да би се њен високи јарбол провукао.

Да би туљани сачували линију

Да се туљани у зоолошком арту у Лондону не би угојили направљена је електрична

РАМЗЕС, ПРВИ АУТОМОБИЛ У УАР

Мали Рамзес има два цилиндра, четворотактни мотор и ваздушно хлађење мотора. То је први аутомобил направљен у УАР. Мала каросерија појевитије трошкове производње, а са 4,5 литра горива прелази 85 км.

ПОБОЉШАНА БЕЗБЕДНОСТ

Основни недостатак заштитних одела је да не пропустив ваздух због чега у њима човек не може дуго да остане. Сада је уклоњена ова сметња. Париска фирма „Ровил“ долаје предиву и тканини хлор влакна што обезбеђује порозност и омогућава „вентилацију“ па према томе и дуже остајање у таквом оделу. Хлорно влакно је несгариво и отпорно према различитим хемијским процесима.

справа за њихово хранијење. По шини око базена кружи корпа са храном а туљани су научили да пливају за њом. Кад чувар притисне дугме на прага избаци једну рибу за којом они високо скачу. На тај начин раде гимнастику а гледаоцима пружају необично задовољство да их посматрају.

РАДИ СИГУРНОСТИ

Холандија је једна од земаља са развијеним друшким саобраћајем. Али и тамо су све бројније несреће и жртве. Дошло се зато на идеју да се друмови, кривине и раскрснице обоје разним бојама тако да би већ саме боје упозоравале возаче на опасност. Усвојена је идеја хемичара Катј на да се употребе светле и добро видљиве боје: за аутостраде зелена, а за кривине и прелазе оранж.

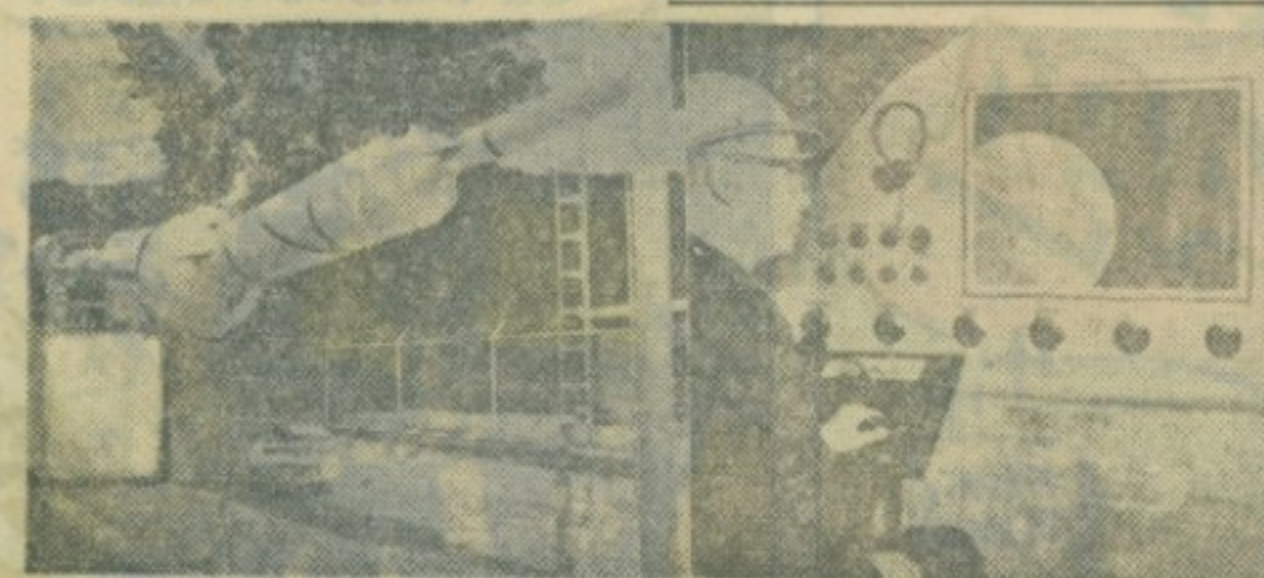
ЕЛЕКТРОНСКИ УПАЉАЧ

Апарат на електронско паљење конструисан је у Великој Британији првенствено намењен тркачким аутомобилима. Може се користити и за обичне motore са унутрашњим сагоревањем. Уређај даје до 1.000 варуница у секунди или 2 до 2,5 пута више од досадашњих. Напон износи 20 киловолта, што омогућава, на пример, да осмоцилиндрични мотор постигне око 15.000 обртаја у минути.

Проба за пут на Месец

У Гетлинбургу у САД налази се модел васионског брода спреман за „узлетање“. Брод је дуг 24 метра, а кабина са 16 седишта, снабдевана уређајима за климатизацију. У њему се врше само пробе. На „поласку“ пилот укључи вентилаторе у селиштима и створе се услови као при правом летењу. За време „лета“ пугници на екрану могу да посматрају разне планете и Млечни пут. Кад се брод „приближи“ Марсу после 12 минута „летења“, на екрану се по-

јави други васионски брод са чијим пилотом се „споразумева“ на марсовском језику.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) зимски спорт; 2) узвик; 3) грчко слово; 4) панталоне; 5) врста пса; 6) чврсти део у телу; 7) полупаразитна биљка; 8) бања у Велији; 9) предлог; 10) река у Пакистану; 11) два слова; 12) административна област у Грчкој; 13) врста грозња; 14) стара мера за тежину; 15) изумрла птица са Новог Зеланда; 16) аждаха; 17) крем; 18) грчко слово; 19) плани; 20) ономотопеја лавеза; 21) стара турска титула; 22) план, нацрт; 23) један француски композитор. (Жорж); 24) уочиште; 25) једна од САД; 26) буљина, сова; 27) грчка богиња несреће; 28) змијски цар.

Усправно: 1) наука о болестима уста и зуба; 2) покривач за главу (множина); 3) становани једне суседне земље; 4) држава у Индокини; 5) искоршћивање, изградња; 6) позната песма А. Шангана; 7) део пренеог пута; 8) фотографија; 9) женско име; 10) истоимениште у близини Опатије; 11) део лица; 12) обрзана; 13) источњачка двоколица; 14) домаћа животиња; 15) брод крај Београда; 16) један хемијски елемент; 17) језеро у Италији; 18) холандски шаховски велемајстор.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) „Сид“; 2) гле; 3) грб; 4) Принс; 5) реал; 6) Орце; 7) убрис; 8) Аир; 9) жр; 10) нес; 11) ова.

Усправно: 1) „Сребрна кутија“; 2) Ибар; 3) Гро; 4) лира; 5) енциклопедија; 6) Груза; 7) Серет; 8) лутка; 9) сос; 10) ета; 11) Ака; 12) Атина; 13) Ирска; 14) Ена; 15) Авала; 16) Отон; 17) О-нес; 18) ова.

НАПРАВИ САМ

Колевка са луткицом

Ако желите да направите колевку са луткицом управљајте се према нашим саветима: можете лако прекопирати све делове за колевку а ако сте вештији умећете и сами да их начините према величини коју желите. Пази-те само да делови имају одговарајуће размере да бисте их могли склопити.

Од неке старе картонске кутије направите делове обележене на нашем цртежу са

1, 2, 3, 4. Од белог штофа исечите део у облику броја 5 а од црвеног број 6. Усечите круг А и у њега заборите пинг-понг лоптицу — то ће бити луткица глава. Не заборавите да јој нацртате очи, нос и уста, па и косу као на слици 7. Шаке направите од неке розе матерје, па кад део Б навалите на место В прилепите и шаке. У прозоре обележене са БГ у главите ЕЖ, а у прозоре ДЈ углавите ЗИ. Траке К и Ј на делу 6 пресавијте унутра и залепите или само уметните у готову колевку одгоре — то ће бити покривач ваше луткице.

Стране и предњи део колевке украсите неким цртежом у боји као што видите на нашој слици.

ПРИЧА О УЉУ

За време буре, кад се брод нађе у крајњој опасности, морнари бацају у море велике количине уља или неке друге масне материје у течном стању. Уље се распоредује по површини у танком слоју и таласање мора око брода знатно се смањује.

Опит. Узмите корито или у крајњем случају какав већи лавор. Сипајте у њега воду. Над воденом површином ставите ваздушну струју (помоћу стоног вентилатора или усисивача за прашину). Подићи ће се таласи. У дугачком кориту веома се добро види како нараста висина таласа. Затим у корито ханите само једну кап уља. На површини воде појавиће се светла мрља испод које се таласање воде знатно смањује. Међутим, ваздушна струја брзо ће одувати мрљу на супротан крај корита. Тако се догађа и на мору. Уље умирује таласе само за кратко време, заправо све док га ветар не однесе даље од брода.

Уље се разлива по површини воде у веома танком слоју од једног молекула дебљине. Тај слој приљубљује се уз воду као какав покривач. Честице уља не учествују у таласастом кретању водених маса. Ви сте, вероватно, приметили понекад на површини чаја у вашој шољи сјајна „окца“. Чај се у шољи, кад га мешате, ковиља док „окце“ остаје непокретно. Исто се догађа са уљем на површини мора.

Између уљаног слоја и воде настаје тврста „гута“ енергију таласног кретања. Поред тога слој уља изолује површину воде од додира са ваздушним струјама и самим тим смањује љуљање таласа проузроковано ветром.

ПЛАНЕТЕ

У наше доба, кад се већ приближава време одласка на поједине планете, није на одмет познати знаке којима астрономи означавају планете сунчевог система. Да ли их ви можда знате?

Ако не, онда вам дајемо одговор за сваку слику:
1. Земља. 2. Сунце. 3. Венера. 4. Нептун. 5. Марс. 6. Општи знак за планете. 7. Меркур.

Јесће ли већ чули да...

...према најновијим статистичким подацима из већине европских земаља 50 до 55 одсто Европљана за време го-

дишњег одмора остаје код својих кућа. ...док носорог може да понесе терет четири и по пута већи од сопствене тежине, мали инсект балегар, дугачак само десетину милиметара, носи терет четрнаест и по пута тежи од њега самог. Када би имао такве мишиће, човек средње тежине могао би понети на леђима бар 600 до 700 килограма. ...стари Атињани хранили су своје атлете

претежно сиром сматрајући то као најјачу храну. ...Дионисије Трачанин, припадник александријске школе граматичара, која је постојала у 3. и 2. веку пре наше ере, први је извршио поделу речи на врсте. Његова подела, са малим изменама, остала је у употреби све до данас. ...најсигурније место за малог алигатора је глава његове мајке. Ту му не прети опасност

од ракуна, од његовог оца и других алигатора — мужјака. ...кад мајка и младунче носорога путују, оно увек иде напред. Њему мајка показује пут гурајући га рогом у леђа. ...ванила је први пут донесена у Европу 1510. године и дуго је била најскупљи зачин. ...први упоредни речник великог броја језика израдио је руски путописац и природњак Палас. Његов речник у четири тома обухватио је 276 језика (у њему је био заступљен и наш је

зик) и објављен је у времену од 1786. до 1791. године.

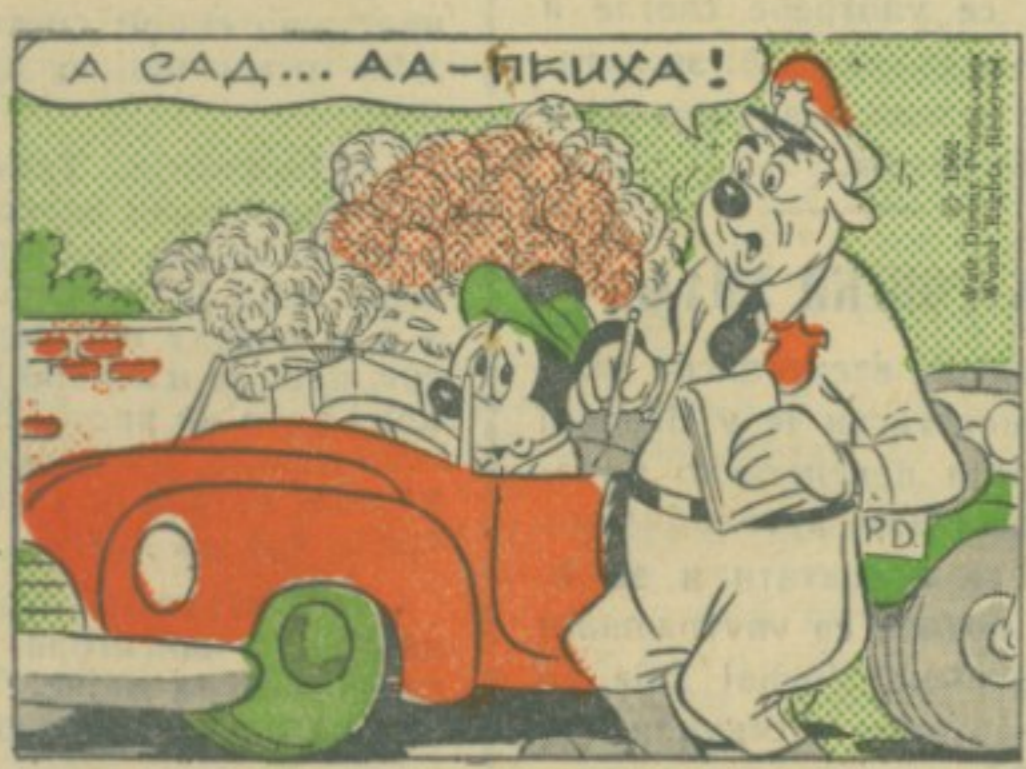
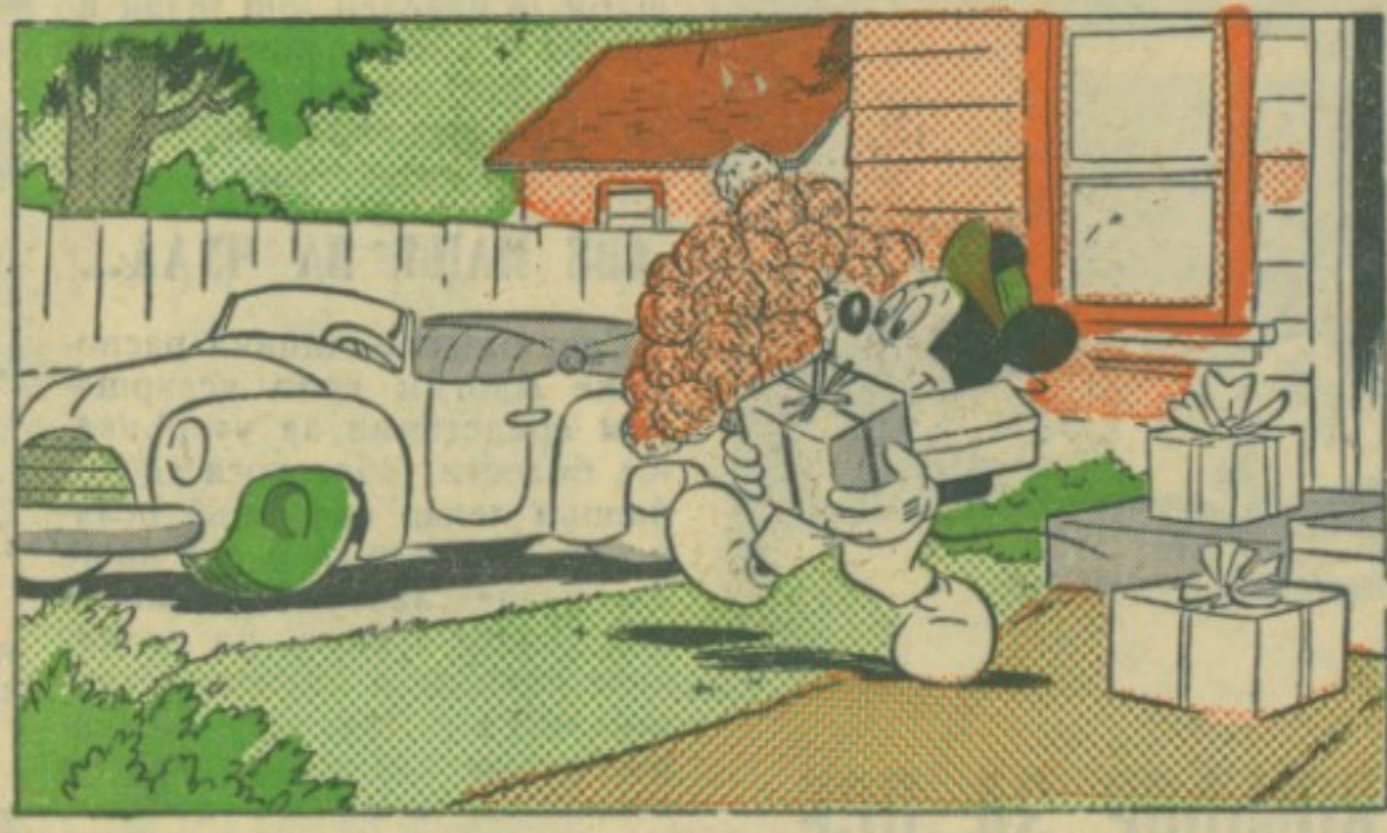
...први лет авионом над Арктиком извршен је 8. августа 1914. године. Тада је руски војни пилот Јан Нагурски прелетео 450 километара на авиону — чији је мотор имао 70 коњских снага — испитујући обалу северног острва Нове Земље и стављајући на мору да би олакшао пловдбу бродовима који су тражили нестале члаове експедиције поларног истраживача Сједова.

...ракун није једина животиња која пере своју храну пре него што је поједе. Птица жалар то такође чини са својом морском храном.

МИКИ

by WALT DISNEY

ЏОНИ ХАЗАРД

FRANK ROSSIN

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

ДА ЛИ ВОЛИ РИБУ

Разболео се Пера Ждера и изгубио апетит. Укућани позвали доктора и он после краћег прегледа уписа Перу:

— Откад сте на дијети?

— Недељу дана — одговори Пера — и отад не могу ништа да једем.

— А да ли волите много да једете?

— Да.

— А рибу?

— Да.

— Е, онда му дајте сваког дана по две кашичице рибљег зетина пре јела, — рече лекар остављајући забезбедног Перу.

РАЗУМЕО

Мини пошла на путовање бродом да би после могла да се хвали пријатељицама како је и она била на крстарењу. Али, кад је на пучини брод захватила бура њој позли и она пође у кабину. У то сретне стјуарда и упита га:

— Извините, колико смо удаљени од земље?

— Нешто око 3-4 километра.

— Ма није могуће! — обрадова се Мини.

— Да, али од дна — насмеши се стјуард.